

BACHELOROPPGAVE

Konsekvenser av redusert revisjonsplikt for små aksjeselskaper

av

2 – Håvard Hagen
22 – Stig Henning Sunde

Consequences of reduced auditing duty for small joint-stock companies

Økonomi og administrasjon

KA-692

Mai, 2012

Ansvarlig veileder: Høgskolelektor Mona Kristin Nytun

Forord

Denne oppgaven er skrevet som en obligatorisk del av bachelorutdanningen i økonomi og administrasjon ved Høgskulen i Sogn og Fjordane, høsten 2012. Oppgaven er vektet 20 av de totalt 180 studiepoengene bachelorgraden innbefatter.

Oppgaven er skrevet av to studenter, som tiltross for uenigheter og utfordringer underveis føler at vi har hatt et godt samarbeid med hverandre gjennom hele prosessen. Vi har også hatt et godt samarbeid med veilederen vår Mona Kristin Nytun. Nytun har gjennom hele prosessen gitt gode råd og kommet med konstruktiv kritikk, noe som vi gjerne vil takke henne for. Vi ønsker også å takke Sverre Høgheim og Torbjørn Årethun. Høgheim fordi han har bidratt med gode råd og engasjement for å få oppgaven bedre, Årethun fordi han har gitt oss gode råd angående metodedelen av oppgaven. Tilslutt ønsker vi å takke respondentene som tok seg tid til å bli intervjuet, uten dere hadde vi ikke kunnet skrevet oppgaven slik den er blitt.

Abstract

From the financial year of 2011 the legislative amendment about reduced auditing duty for smaller joint stock companies has been applied. The main reasons for this change were to keep up with the global development, and give smaller joint-stock companies the possibility to save administrative expenses.

In this study we have examined whether a sample of ten joint-stock companies from different industries have chosen to use the possibility to opt out of auditing, and what they emphasized when making that choice. We have also looked upon what consequences reduced auditing duty may have for smaller joint-stock companies in general, and we have examined how reduced auditing duty may affect the quality of the tax reporting.

The results from the study show that the two most significant elements when making the choice about whether to keep auditing or not were expenses associated with the auditing and trust in the auditor. Most of the companies in our study had considered how much money they could save, and compared that against the credibility the accounting would receive from being reviewed by an auditor. This weighing of the possibilities resulted in that some continued to use services from an auditor while others did not.

We have discovered that the major consequence regarding reduced auditing duty is that smaller joint-stock companies are given the possibility to cut administrative expenses. Simultaneously two other consequences are central: first it may lead to increased mistakes in the accounting for the companies that will no longer use the services of an auditor, and second, the accounting would have less reliability than when done by an auditor. The consequence of possible increased mistakes in accountings not done by an auditor may also lead to the fact that these companies tax reporting is less reliable.

Sammendrag

Fra og med regnskapsåret 2011 trådte lovendringen om redusert revisjonsplikt for små aksjeselskap i kraft. Hovedgrunnene til endringen var å henge med i den internasjonale utviklingen, samt å gi små aksjeselskaper muligheten til å spare administrative kostnader.

I denne oppgaven har vi undersøkt om et utvalg på ti aksjeselskaper fra forskjellige bransjer har valgt å benytte seg av muligheten til å velge bort revisjon, og hva de har lagt vekt på når de har tatt valget. Vi har i tillegg sett på konsekvenser redusert revisjonsplikt kan få for små aksjeselskaper generelt, samt at vi har sett på hvordan redusert revisjonsplikt kan påvirke kvaliteten på skatte- og avgiftsrapporteringen.

Resultatet fra undersøkelsen viste at de to mest sentrale elementene som ble vektlagt når valget om fortsatt revisjon ble tatt, var kostnader forbundet med revisjonen og tillit til revisor. De aller fleste selskapene i undersøkelsen hadde veid kostnadene man kunne spare opp mot tilliten regnskapet får ved en gjennomgang av revisor. Denne avveilingen hadde endt med at noen fortsatte mens avsluttet samarbeidet med revisor.

I oppgaven er den mest sentrale konsekvensen av redusert revisjonsplikt som har kommet frem, at små aksjeselskaper får muligheten til å kutte administrative kostnader. Samtidig er det to andre konsekvenser som også er sentrale, disse er at det kan bli mer feil i regnskapene til selskapene som ikke lenger revideres, samt at ureviderte regnskaper trolig vil bli møtt med mer skepsis enn de reviderte regnskapene. Konsekvensen av at det kan være mer feil i regnskapene som ikke er reviderte fører også til at skatte- og avgiftsrapporteringen til disse selskapene blir mindre pålitelig.

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	6
1.1	Bakgrunn for valg av tema	6
1.2	Utvikling av problemstillingen	6
1.3	Problemstilling	7
2	Metode	8
2.1	Vitenskapsteori	8
2.2	Forskningsdesign	9
2.3	Populasjon og utvalg.....	10
2.4	Intervju	11
2.5	Sekundærdata	12
2.6	Forskningsetikk.....	12
3	Teori	14
3.1	Aksjeselskap	14
3.2	Årsregnskapet	15
3.3	Regnskapets funksjoner	20
3.4	Troverdighet til regnskapsdata	22
3.5	Regnskapstall påvirker ressursallokeringen i samfunnet	23
3.6	Straff ved feil i ligningspapir	24
3.7	Formålet med revisjon.....	25
3.8	Tillit til revisor	27
4	Empiri	31
4.1	Revisjonens historiske utvikling i Norge	31
4.2	Lovendringen i Norge.....	33
4.3	Bakgrunn for redusert revisjonsplikt	34
4.4	Konsekvenser av redusert revisjonsplikt.....	38
4.5	Presentasjon av funn i undersøkelsen	46
5	Drøfting	53
5.1	Hva har påvirket valget om fortsatt revisjon eller fravalg av revisjon blant små aksjeselskap?	53
5.2	Hvilke konsekvenser har redusert revisjonsplikt medført for små aksjeselskap?	54
5.3	Hvordan kan redusert revisjonsplikt påvirke kvaliteten på skatte- og regnskapsrapporteringen?	56

5.4	Konklusjon	58
6	Litteraturliste	59
	Vedlegg 1.....	63

1 Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Vi har begge vært inne på tanken om å jobbe innenfor regnskaps- eller revisjonsbransjen og ønsket vi av den grunn å skrive bacheloroppgave om et tema som omhandlet disse fagfeltene. Våren 2011 fikk vi med oss at lovendringen om redusert revisjonsplikt for små aksjeselskaper ble vedtatt. Vi tenkte at dette kunne være et aktuelt tema å skrive om i bacheloroppgaven. Dette siden det både var innenfor fagfeltene som var aktuelle for oss, og ikke minst at det var svært dagsaktuelt. Når vi i desember 2011 hadde lest oss litt opp på temaet, syntes vi fortsatt det virket som en god idé å skrive om. Vi tok vi kontakt med førsteamanuensis Sverre Høgheim (ansvarlig for bacheloroppgavene på skolen) og Mona Kristin Nytnun (tidligere jobbet som revisor, nå foreleser på skolen), for å høre hva de syntes om temaet. Det viste seg at begge hadde tro på at det skulle gå an å skrive en oppgave om dette. De mente som oss, at temaet både var interessant og dagsaktuelt. Etter samtalene med fagpersonene på skolen bestemte vi oss for å gå for dette temaet. Ved å velge dette temaet kunne vi levere en rykende fersk og særdeles dagsaktuell studie. Oppgaven bærer preg av at vi har måttet hente inn informasjon gjennom mange ulike kanaler. Dette for å få med de siste oppdateringene innen temaet.

1.2 Utvikling av problemstillingen

Vi hadde i utgangspunktet tenkt å undersøke hvilke konsekvenser endringen i revisjonsplikten ville få for revisjonsnæringen. I lys av dette tenkte vi å se hva revisjonsselskapene vil gjøre med det faktum, at de på bakgrunn av endringen vil tape store inntekter i revisjonshonorarer. For å finne ut om dette var noe å bygge videre på, tok vi kontakt med et revisjonsselskap. Revisjonsselskapet fortalte oss at de ikke fryktet for at de skulle få for lite å gjøre. Dette tiltross for at mange små aksjeselskaper allerede høsten 2011 hadde sagt i fra om at de ville benytte seg av muligheten til å velge bort tjenestene, fra og med regnskapsåret 2011.

Etter at vi hadde hatt kontakt med revisjonsselskapet uten særlig hell, fant vi ut at vi ville ta kontakt med Den norske Revisorforeningen (DnR). Grunnen til at vi tok kontakt med dem, var at vi ville høre om de hadde noen konkrete problemstillinger de ønsket å få svar på. Det

viste seg at de ikke hadde noen problemstillinger, men at de gjerne ville hjelpe oss med å skaffe informasjon til oppgaven. Siden samtalen med revisjonsselskapet gav oss et inntrykk av at det kanskje ikke var så mye å hente ved å se problemet fra deres side, samt at revisorforeningen ikke hadde noen konkrete problemstillinger de ønsket svar på, fant vi ut at vi ville vurdere om det var en mulighet for å belyse et annet felt innen temaet redusert revisjonsplikt. Vi kom frem til at vi ville forsøke å se på valgmuligheten fra det motsatte ståsted, altså aksjeselskapenes.

Vi tok igjen kontakt med bacheloransvarlig Høgheim og Nytun som det nå var stadfestet at skulle være veilederen vår. I samtalen med Høgheim tilbudte han seg å ta med en kollega ved Norges Handelshøyskole (NHH), professor Aasmund Eilifsen. Siden Eilifsen hadde vært med å utarbeidet ”NOU 2008: 12 *Revisjonsplikten for små foretak*” hadde vi et håp om at han på bakgrunn av dette, hadde et forslag til problemstilling. Forslaget Eilifsen kom med var at vi kunne intervju bedrifter som er rimelig like og der noen valgt bort og andre ikke har nyttet adgangen, for å forstå hva som har påvirket valget. Videre kunne vi følge opp de som har valgt bort og spørre om konsekvensene så langt. Vi syntes forslaget var godt, og fant ut at vi ville spissformulere en problemstilling med utgangspunkt i dette.

1.3 Problemstilling

Fra regnskapsåret 2011 ble revisjonsplikten redusert for små aksjeselskap.

Hva har påvirket valget om fortsatt revisjon eller fravalg av revisjon blant små aksjeselskap?

- *Hvilke konsekvenser har redusert revisjonsplikt medført for små aksjeselskap?*
- *Hvordan kan redusert revisjonsplikt påvirke kvaliteten på skatte- og regnskapsrapporteringen?*

2 Metode

Metoden gir oss en oppskrift på hvordan undersøkelser kan gjennomføres. I tillegg skal metoden hjelpe oss til på en systematisk måte å stille kritiske spørsmål knyttet til valg som må gjøres, og hvilke konsekvenser disse valgene vil ha. En undersøkelse skal være en metode til å samle inn empiri, et bilde av virkeligheten. Empirien må være gyldig og relevant (valid). Med dette mener vi at vi faktisk måler det vi ønsker å måle, at det vi har målt, oppfattes som relevant, og at det vi måler hos noen få, også gjelder for flere. Empirien må være pålitelig og troverdig (reliabel). Dette vil si at undersøkelsen må være til å stole på¹.

For å svare på problemstillingen har vi gjennomført en empirisk undersøkelse. Målet med undersøkelsen er å utvikle ny kunnskap som kan gi en mulig forklaring på hvorfor noen små aksjeselskap ser nytten av revisjon, mens andre velger det bort.

2.1 Vitenskapsteori

I vitenskapsteorien har vi to hovedretninger, positivismen og hermeneutikken. I positivismen antar man at verden er styrt av lovmessigheter. Her råder en generalisering av virkeligheten. Objektiv virkelighet kan studeres gjennom objektive metoder og mål. Allmennkunnskap er rådende. I positivismen har man en deduktiv tilnærming, dvs. "fra teori til empiri". Her starter man med en forventning om hvordan virkeligheten ser ut, for så å samle inn informasjon for å se om det man har antatt stemmer eller må forkastes. Posivismen peker på at individet er den eneste fornuftige analyseenhet, og at alle fenomen kan forstås ved å se på enkeltindivids motiv og oppførsel. En betrakter omgivelsene på avstand. Undersøkeren opptrer nøytralt og objektivt med avstand til fenomenet som skal undersøkes. Undersøkelsene er ofte fremstilt som et spørreskjema. Når en skal vurdere resultat i undersøkelsene setter en tallverdier på variablene, dette fordi undersøkingene ofte er kvantitative².

Den hermeneutiske retningen er den rake motsetningen til den positivistiske. I den hermeneutiske retningen finnes det ikke generelle lover, men ulike syn på virkeligheten som

---

¹ Jackobsen (2005) s. 19-20

² Jackobsen (2005) s. 28-32

er unike og særegne. Virkeligheten er konstruert av mennesker og må studeres ved å undersøke hvordan mennesker oppfatter virkeligheten. Kunnskap blir sett på som lokal og unik. I den hermeneutiske retningen har man en induktiv tilnærming, dvs. “fra empiri til teori”. En går ut med et åpent sinn og samler inn informasjon. Teoriene blir dannet på bakgrunn av en slik åpen tilnærming. Man har en holistisk tilnærming, dvs. menneske må forstås som et komplekst samspill mellom enkeltindivid og den spesielle sammenhengen de inngår i. En har nærhet til dem en undersøker. Dette fører til at forskningen til en viss grad blir styrt av forskerens interesser og verdier. Når en skal få frem resultatene i undersøkelsen tolker en det som er blitt sagt i et eventuelt intervju, noe som fører til at resultatet kommer frem i ord (kvalitativ form)³.

Vi har i denne oppgaven har oss et sted mellom den hermeneutiske- (kvalitative) og den positivistiske (kvantitative) retningen i vitenskapsteorien. Dette vil si at vi har landet på en pragmatisk tilnærming. Den pragmatiske tilnærmingen er i utgangspunktet en retning der det ikke er noen forskjell mellom kvalitative og kvantitative data. Her går det ikke an å si at en induktiv strategi med fokus på nærhet er bedre enn en deduktiv strategi med vekt på distanse. Data og innsamlingsstrategi velges ut fra problemstillingen⁴. I denne oppgaven har vi valgt å gjennomføre en kvalitativ undersøkelse samtidig som vi henter inn kvantitative data fra statistikker og lignende. Vi har også hentet inn informasjon gjennom samtaler med revisjonsselskap og skatteetaten. Bakgrunnen for denne tilnærmingen kommer vi tilbake til senere i metodekapittelet.

2.2 Forskningsdesign

Vi valgte kvalitativ metode for å kunne gå i dybden av fenomenet, dvs. et intensivt forskningsdesign. Ved å velge et intensivt design blir undersøkelsen mer nyansert og kan omfatte mange detaljer. Problemet med denne type studie er i hvor stor grad vi kan generalisere funnene, altså påstå at det som gjelder noen få også gjelder andre. Man kan allikevel danne en teoretisk generalisering. Gjennom et mindre antall observasjoner danner oss et bilde av hvordan virkeligheten ser ut, og hvordan fenomener henger sammen. Om

---

³ Jackobsen (2005) s. 28-32

⁴ Jackobsen (2005) s. 32-42

teorien stemmer i andre kontekster er derimot vanskelig å fastslå. Styrken til intensive design er å utvikle teorier på bakgrunn av de enheter vi har undersøkt. De empiriske funnene vil være særlig relevante siden de blir mer detaljerte og nyanserte enn ved statistisk generalisering. Et intensivt design gir gode muligheter for å generalisere fra empiri til teori, men tilnærmingen egner seg imidlertid ikke til å generalisere fra utvalg til populasjon⁵. Av studier som har intensivt forskingsdesign har vi to typer; case-studier og små-N-studier. Undersøkelsen vi har gjennomført er av typen små-N-studier, dette fordi vi ønsker en rik og detaljert beskrivelse av fenomenet vi undersøker⁶.

2.3 Populasjon og utvalg

Siden vi har valgt kvalitativ metode kan vi som nevnt ikke undersøke så mange enheter (selskaper)⁷. Populasjonen i undersøkelsen består av små aksjeselskaper som oppfyller vilkårene for valgfri revisjon. Det ble naturlig å velge eiere av små aksjeselskaper som intervjuobjekter, siden disse har måttet ta stilling til det vi undersøker. Ved å intervju eierne vil utvalget ha direkte kjennskap til fenomenet vi ønsker å studere.

Utvalget vårt består av bedriftseiere i vårt nærområde, dvs. Sogn og Fjordane. Vi har plukket ut selskaper fra ni ulike bransjer for å sikre et strategisk utvalg, som gir oss en liten pekepinn på om det er forskjellige holdninger til revisjon i de ulike bransjene. Vi forsøkte også å finne bedrifter med omsetning over to millioner da vi antok at revisjon hadde større relevans for disse. I prosessen med å finne aktuelle selskaper som har adgang til å velge bort revisjon brukte vi søketjenesten ravninfo.com. Her kunne vi få ut en liste over aktuelle bedrifter ved å huke av på ulike kriterier som vi ønsket oppfylt. Vi bestemte på forhånd at vi minimum ville ha tre selskaper som representerte ”begge sider”. Dersom det skulle vise seg at det var mindre enn tre som representerte dem som hadde valgt bort revisjon eller omvendt måtte vi spørre flere respondenter. Ved å gjøre utvalget på denne måten sikrer vi med stor sannsynlighet at vi kommer til å få frem ulike syn og meninger på hvor viktig revisjon er.

---

⁵ Jackobsen (2005) s. 96-97

⁶ Jackobsen (2005) s. 93

⁷ Jackobsen (2005) s. 170-171

2.4 Intervju

Innsamlingsformen vi har valgt er å ta et åpent individuelt intervju med de forskjellige respondentene i undersøkelsen. Bakgrunnen for dette valget er at det er relativt få enheter som skal undersøkes. Dette er også en gunstig fremgangsmåte for få frem hvordan de ulike respondentene fortolket og la mening i hva som var viktig når de vurderte videre revisjon⁸.

Vi vurderte både telefonintervju, og å reise ut og møte respondentene ansikt til ansikt. Fordelen med et intervju ansikt til ansikt er at man kan komme tettere innpå intervjuobjektet. Hovedargumentet for telefonintervju kontra et intervju ansikt til ansikt er at det er mye mindre tids- og kostnadskrevende⁹. Da vi hadde relativt god tid på undersøkelsen gjaldt ikke dette hovedargumentet for telefonintervju oss. Men siden tid også kunne være en knapphetsfaktor for respondenten valgte vi å holde muligheten åpen for telefonintervju av den grunn. Ønsket respondenten av ulike grunner å ta intervjuet over telefon kunne vi godta dette, dersom vi ikke hadde noen andre intervjukandidater i den aktuelle bransjen. Vi kom allikevel frem til at den beste løsningen for oss var å gjennomføre intervjuene ansikt til ansikt der det lot seg gjøre. Begrunnelsen for at vi valgte å reise ut og møte respondentene i deres kjente omgivelser var at vi ved å gjøre dette ville få en bedre kontakt med respondenten. Ved å møte respondentene ville vi også se hvordan vedkommende oppførte seg under intervjuene.

2.4.1 Intervjuguide

For å hindre at dataene vi samler inn blir for komplekse å analysere foretok vi på forhånd en viss strukturering av intervjuene. Dette gjorde vi gjennom en intervjuguide. Struktureringen av intervjuene går ut på at vi har laget en intervjuguide med en rekke spørsmål som legger opp til åpne svar. Spørsmålene i intervjuguiden sikret vi at vi kom innom alle temaene vi ønsket å komme innom i løpet av intervjuet.

---

⁸ Jackobsen (2005) s. 142-143

⁹ Jackobsen (2005) s. 143-144

2.4.2 Utførelse av intervjuene

De aller fleste av dem vi tok kontakt med som sa ja til å bli intervjuet syntes også det var greit at vi kom til arbeidsplassen deres og tok intervjuene der. Begge som skriver denne oppgaven var tilstede under disse intervjuene.. Den ene av oss styrte samtalen med respondenten, mens den andre noterte på intervjuguiden hva respondenten svarte på de ulike spørsmålene. Når intervjuene gikk mot slutten kom den som hadde ført notater med innspill, dersom han så at vi ikke hadde fått svar på alt vi var ute etter. På denne måten sikret vi at samtalen gikk lett og ledig mellom intervjuer og respondent, samtidig som vi fikk tatt de notatene vi trengte underveis.

Det viste seg, som vi hadde tatt høyde for ved å holde muligheten for telefonintervju åpen, at i noen få bransjer var tid en så stor knapphetsfaktor at vi måtte ta til takke med et telefonintervju. I disse intervjuene ble det selvsagt vanskelig at begge skulle delta. Til tross for at det ikke ble helt optimalt i forhold til det vi hadde tenkt, følte vi også her at vi fikk nok informasjon til å danne oss et visst bilde av hva de hadde tenkt når de hadde tatt valget om å fortsette med revisjon eller ikke.

2.5 Sekundærdata

Vi har nyttet både kvalitative og kvantitative sekundærdata i prosessen. Sekundærdataene har vi primært nyttet til å innhente bakgrunnsinformasjon til oppgaven. Blant bakgrunnsinformasjonen vi har hentet inn er det både statistikker over hvor mange som har valgt bort revisjon, og ulike synspunkter som er kommet frem i andre undersøkelser angående valgfri revisjon for små aksjeselskaper. I starten av oppgaveskrivingen hadde vi en kontinuerlig telefonkontakt med Den norske Revisorforening (DnR) hvor vi fikk svar på det meste vi lurte på om temaet.

2.6 Forskningsetikk

Potensielle forskningsetiske problemstillinger i prosjektet kan være fabrikasjon av data og ulike typer akademisk uærlighet. Vi har etter beste evne forsøkt å oppfylle de tre grunnleggende

etiske kravene; informert samtykke, krav på privatliv og krav på å bli korrekt sitert¹⁰. De som har deltatt i undersøkelsen har deltatt frivillig og kjent til eventuelle farer og gevinster den kan medføre. De som ble undersøkt, hadde sin rettmessige frisoner som ikke ble undersøkt. Vi studerte loven om behandling av personopplysninger som definerer hva som er følsomme opplysninger, og kom frem til at opplysningene i undersøkelsen ikke ble karakterisert som følsomme. Resultatene har i den grad det har hvert mulig blitt gjengitt fullstendig og i riktig sammenheng. Forskingen har også hvert åpen, dvs. at vi ikke hadde noen formening om resultatet av undersøkelsen på forhånd.

2.6.1 Fare for brudd på privatlivets fred

Faren for brudd på privatlivets fred oppstår først og fremst når det er mulig for utenforstående å identifisere enkeltpersoner i et datamateriale. Muligheten til å identifisere enkeltpersoner innebærer at vi kan se hva en bestemt person eller respondent har svart i undersøkelsen eller hva han eller hun har gjort i en spesiell situasjon¹¹. Denne faren er større desto mindre utvalget man opererer med er, derfor kan dette være et faremoment når vi bare har et uvalg på ni respondenter. For å unngå at dette faremomentet blir reelt i vår oppgave har vi passet på å fremstille alle respondenter som anonyme. Dette betyr at når vi har presentert dataene fra undersøkelsen har vi bare gått ut med hvilken bransje de kommer fra, og ikke på noe tidspunkt nevnt bedrifters eller enkeltpersoners navn.

---

¹⁰ Jackobsen (2005) s. 46-52

¹¹ Jackobsen (2005) s. 48

3 Teori

3.1 Aksjeselskap

Aksjeloven § 1-1 første ledd definerer et aksjeselskap på følgende måte:

”Med aksjeselskap forstås ethvert selskap hvor ikke noen av deltakerne har personlig ansvar for selskapets forpliktelser, udelt eller for deler som til sammen utgjør selskapets samlede forpliktelser, hvis ikke noe annet er fastsatt i lov”.

I et aksjeselskap har ingen av eierne personlig ansvar overfor forpliktelsene til selskapet. Dette betyr at selskapet juridisk blir betraktet som en selvstendig enhet. Eierne av et aksjeselskap har bare mulighet til å tape den kapitalen de har skutt inn i selskapet. Kreditorerne må gå til selskapet med sine krav, noe som medfører at det er en rekke regler i aksjeloven som begrenser eierens adgang til å trekke ut penger av selskapet¹².

3.1.1 Norskregistrert utenlandsk foretak (NUF)

På grunnlag av EØS-avtalen har selskap fra medlemsland i EU og EØS rett til å opprette filialer i Norge for å drive næringsvirksomhet. Disse filialene blir kalt NUF, som er en forkortelse for norskregistrert utenlandsk foretak. Den norske avdelingen registreres i foretaksregisteret i Brønnøysund, og får tildelt norsk firmaattest med norsk organisasjonsnummer¹³. Jf. Skatteloven § 2-3 første ledd er selskapene skattepliktige til Norge for den næringsvirksomheten som utføres i landet. NUF har fritak fra revisjon så lenge omsetningen er under 5 millioner kroner. Nødvendig startkapital for å opprette et NUF er kapitalen man trenger for å opprette det utenlandske ”morselskapet”. I Storbritannia hvor de fleste slike selskap blir opprettet er kravet til startkapital ett pund. Nordmenn som ønsker å starte NUF leier ofte inn konsulentfirmaer til å gjøre papirarbeidet ved oppstart. Prisen på disse tjenestene varierer, men man kan få startet et NUF for ca. 5 000 kr eksklusiv merverdiavgift¹⁴.

---

¹² <https://www.altinn.no/no/hjelp-til-regelverk/starte-bedrift/for-du-starter/selskapsform/as/> (13.03.2012)

¹³ <http://kontorfabrikken.no/hva-er-nuf/> (12.05.2012)

¹⁴ <http://www.prosent.no/firma/hva-er-nuf/> (12.05.2012)

3.1.2 Enkeltpersonforetak

Enkeltpersonforetak er en selskapsform hvor ett menneske står ansvarlig for en næringsvirksomhet. Dette betyr at eieren er fullt økonomisk ansvarlig for virksomhetens gjeld. Foretaket må ha adresse i Norge og eieren må være myndig. Siden eieren uansett står personlig ansvarlig plikter ikke eieren å skyte inn kapital i selskapet. Skattemessig lignes virksomheten sammen med eier personlig. Nettooverskuddet er skattepliktig på lik linje med lønnsinntekter. Det er gratis å registrere enkeltpersonforetak i Enhetsregisteret. Dersom selskapet har minst fem ansatte eller driver varehandel kreves det registrering i Foretaksregisteret, som koster penger¹⁵.

3.2 Årsregnskapet

Årsregnskapet har som formål å gi selskapers ulike interessegrupper relevant og pålitelig informasjon om økonomien i selskapet, her i blant; resultat, finansiell stilling og utvikling. I tillegg blir årsregnskapet brukt som grunnlag for utbytteutregning og beskatning. Med selskapers interessegrupper tenkes både interne og eksterne interessenter. Interne interessegrupper er grupper innad i selskapet som kan være interessert i opplysninger om selskapets økonomi, deriblant; ledelse, eiere og ansatte. Eksterne interessegrupper er grupper som ikke er direkte involvert i selskapets virksomhet, men av ulike andre grunner er interessert i selskapets økonomi. Eksempel på disse er mulige fremtidige kreditorer, potensielle nye eiere, skatte og avgiftmyndighetene, kunder og lokalsamfunnet¹⁶.

Regnskapsloven (rskl) fastslår hvilke selskaper som er pliktige til utarbeidelse av årsregnskap, i tillegg framsetter den krav til hva årsregnskapet skal inneholde. I rskl § 1-2 finner vi hvilke selskapsformer som er regnskapspliktige, blant disse er aksjeselskaper. Videre står det beskrevet i rskl § 3-2 hva årsregnskapet skal inneholde, det kommer her frem at regnskapet skal inneholde resultatregnskap, balanse, og noteopplysninger, samt kontantstrømoppstilling. Små foretak som oppfyller kravene om (minst to av tre); mindre enn 70 mill. kroner i salgsinntekt, ikke overstiger 35 mill. kroner i balansesum, og har færre enn 50 årsverk kan

---

¹⁵ <http://www.altinn.no/no/Starte-og-drive-bedrift/Forberede/Velge-organisasjonsform/Enkeltpersonforetak/> (14.05.2012)

¹⁶ Huneide, Pedersen, Schwenche og Haugen (2012) s. 3

velge å ikke ta med kontantstrømoppstilling¹⁷. Disse selskapene kan i tillegg nytte forenklede regnskapsregler når det gjelder enkelte grunnleggende regnskapsprinsipp, derav vurderingsregelen, notekravene og årsberetningen¹⁸.

3.2.1 Grunnleggende forutsetninger for regnskapsrapportering

Det finnes fire forutsetninger som ligger til grunn for regnskapsrapportering. Disse er:

- At bedriften må ses på som en separat enhet
- Penger blir brukt som måleenhet
- Periodevis regnskapsavleggelse
- At man tar høgde for fortsatt drift

Den første forutsetningen innebærer at regnskapet til enheten som betraktes må ha med alle transaksjoner som vedrører enheten sitt regnskap, i den aktuelle regnskapsperioden. I tillegg innebærer forutsetningen at transaksjoner som ikke vedrør enheten, eller som ikke oppfyller kravene for å bli regnskapsført, skal holdes utenfor. Enheten skal være fullstendig isolert og uavhengig. Den andre forutsetningen går ut på at lønnsomheten og den finansielle situasjonen måles i en felles måleenhet, i alle regnskapspliktige enheter. Denne måleenheten skal være penger.

Den tredje forutsetningen går ut på at bedriften med jevne mellomrom skal legge frem informasjon om deres resultat og finansielle situasjon. Bedriftens økonomiske liv blir av denne grunn delt inn i faste regnskapsperioder, med informasjon om økonomiske hendelser som har hendt.

Fortsatt drift, som er den fjerde og siste av forutsetningene er omtalt i regnskapsloven § 4-5. Det kommer her frem at regnskapet skal utarbeides under forutsetningen om fortsatt drift, dersom det ikke er overveiende sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet. Forutsetningen

---

¹⁷ Huneide, Pedersen, Schwenche og Haugen (2012) s. 9

¹⁸ Huneide, Pedersen, Schwenche og Haugen (2012) s. 11

om fortsatt drift gir anledning til å anta at varer som ikke er ferdigstilt ved slutten av en regnskapsperiode, og av denne grunn vil få liten verdi i regnskapsrapporten, vil få full verdi når den blir ferdigstilt. Dette kan gjøres ved at man slår i sammen medgåtte kostnader i produksjonen inntil et gitt tidspunkt (akkumulert kostpris), og bruker denne som verdien på varen. Dette gjøres i stedet for å finne den verdien en kunde ville betalt for varen pr dags dato¹⁹.

3.2.2 Ansvarlig for regnskapet

Pliktene i regnskapsloven er først og fremst rettet mot den regnskapspliktige enhet. Regnskapet til et selskap skal underskrives av selskapets styre og eventuell daglig leder, dette kommer frem i regnskapsloven § 3-5. Her kommer det også frem at det i selskaper som verken har styre eller daglig leder må regnskapet underskrives av medlemmene eller deltakerne i selskapet. De som underskriver regnskapet plikter å se til at regnskapet som blir underskrevet er korrekt avlagt. I aksjeloven kommer det frem at styret skal holde tilsyn med daglig leder, som på sin side har i oppgave å sørge for at regnskapet er utarbeidet i henhold til regelverket i lov og forskrifter. En annen oppgave daglig leder har er å se til at formuesforvaltningen er ordnet på en betryggende måte. Sentrale deler av denne oppgaven vil gå ut på å ha korrekt regnskapsføring og gode internkontroller som sikrer dette.

Selskapene står fritt til å velge om det skal være ansatte i selskapet som fører regnskapet deres, eller om regnskapet skal føres av en ekstern regnskapsfører, eventuelt et eksternt regnskapsførerselskap. Om det siste blir valgt skal den aktuelle regnskapsfører /regnskapsførerselskap være autorisert²⁰.

3.2.3 Krav til autorisert regnskapsfører/regnskapsførerselskaper

I 1993 kom regnskapsførerloven som innførte en offentlig autorisasjonsordning, med krav til autorisasjon av regnskapsfører og regnskapsførerselskaper²¹. Innføringen var imidlertid fulgt

---

¹⁹ Tellefsen og Langli (2008) s. 133

²⁰ NOU 2008:12, s. 29-30

²¹ NOU 2008:12, s. 30

av fleksible overgangsordninger. Alle regnskapsførere som var godkjente eller registrerte kunne oppnå autorisasjon. Regnskapsførere som ikke oppfylte kravene til autorisasjon kunne fortsette virksomheten frem til utløpet av 1999. Innen denne overgangsfristen kunne regnskapsførere autoriseres ved å oppfylle noe som tilsvarte halvparten av det ordinære utdanningskravet, eller ved å avlegge en særskilt prøve som dokumenterte at vedkommende hadde tilstrekkelig kompetanse²². Kravet om treårig høyskoleutdanning for å få autorisasjon som regnskapsfører kom i 2006. Krav til utdanning og praksis for regnskapsførere settes av finanstilsynet. Minimumskravet til utdanning er bachelorgrad i økonomi og administrasjon, noe som tilsvarer 180 studiepoeng. Det settes også krav til fagkombinasjonen i studiet, der finansregnskap, skatte- og avgiftsrett, og rettslære er sentrale fag. Tre år etter endt utdanning kreves det dokumentasjon på 77 timer etterutdanning hvert tredje kalenderår. I tillegg til utdanningskravene kreves det dokumentert praksis innen regnskaps- og bokføringslovgivningen. Praksisperioden er på to år (3200 timer), og må være fra de fem siste årene. Som et grunnleggende vilkår for at utdanningen og praksisen skal føre til autorisasjon kreves det at regnskapsfører må være økonomisk vederheftig, og ha ført hederlig vandel²³.

Selskap som ønsker å bli et autorisert regnskapsførerselskap må ha en daglig leder som er autorisert regnskapsfører. Selskapet må videre ha kontorsted i Norge og ha som formål å drive med regnskapsføring. Dersom en autorisert regnskapsfører eller regnskapsførerselskap ikke lenger oppfyller alle de nevnte vilkårene skal autorisasjonen tilbakekalles. Autorisasjonen kan bli tilbakekalt dersom vedkommende har gjort seg skyldig i en straffbar handling, som svekker den nødvendige tilliten for yrkesutøvelsen. Dette gjelder også ved gjentatte eller grove overtredelser av gjeldende regler for regnskapsføring²⁴.

3.2.4 Regnskapsførerrollen

En regnskapsfører har mulighet til å påta seg en rekke forskjellige oppgaver, deriblant bokføring, utarbeidelse av årsoppgjør og ligningspapirer, samt lønnsoppdrag. Det er avtalen mellom regnskapsfører og kunden som i hvert tilfelle avgjør hvilke av oppgavene som skal

²² http://www.regjeringen.no/nb/dep/fin/aktuelt/svar_stortinget/sporretime/2008/svar-til-svein-flatten-pa-sporsmal-nr-1--2.html?id=499773 (28.04.2012)

²³ <http://www.narf.no/Om-yrket/Krav-til-autorisasjon/> (22.04.2012)

²⁴ NOU 2008:12, side 30-31

gjøres hos den enkelte kunde. I noen tilfeller vil også regnskapsføreren opptre som selskapets økonomiavdeling. Det å være kundens økonomiansvarlig vil kunne innebære helt eller delvis å representere kunden i saker, mellom kundens selskap og eksempelvis skattemyndighetene.

Av oppgaver som det er vanlig at regnskapsfører blir hyret inn til å utføre, finner vi; opprettelse av regnskapssystemer, innføre og opprettholde kontrollrutiner, gjøre den løpende regnskapsføring, foreta avstemming, utarbeide merverdiavgiftsoppgaver, skattetrekk- og arbeidsgiveravgiftsoppgaver, i tillegg til årsoppgjøret. Det hender også at kunder nytter regnskapsførers kompetanse når det kommer til fakturering og utbetaling av lønninger. Siden regnskapsfører er en ressurs innen deler av økonomiområdet blir regnskapsfører også nyttet til rådgivning i saker som ikke er lovpålagte.

Det er organene i selskapet som enhet som er ansvarlig for regnskapets innhold. Dette vil de også være selv om det er innhentet bistand fra eksterne konsulenter til utførelse av pliktene. Som følge av kravene til yrkesutøvelse, som er lovfestet i regnskapsførerloven § 2 annet ledd, plikter regnskapsfører å gjøre jobben på en tilstrekkelig god måte i henhold til lov og forskrift. Denne plikten vil innebære at ved mangelfull føring og sviktende kontroller, kan regnskapsfører i tillegg til å få et erstatningsansvar overfor en tredjeperson, også få et erstatningsansvar overfor kunden. De aller fleste regnskapsførere har i dag tegnet ansvarsforsikring, som skal dekke eventuelle erstatninger som regnskapsfører må utbetale til kunder ved feil fra regnskapsførers side²⁵.

3.2.5 God regnskapsskikk

Lovendringsprosesser er ofte tidkrevende, og regnskapslovgivningen er lite fleksibel overfor nye situasjoner. På bakgrunn av behov for raske tilpasninger er regnskapslovgivningen utformet som et rammelovverk. I regnskapsloven § 4-6 kommer det frem som en del av rammelovverket at regnskapsføringen skal følge den rettslige standarden ”god regnskapsskikk”. God regnskapsskikk er et dynamisk begrep, dette fordi begrepsinnholdet skal endres i forhold til nye transaksjonstyper og internasjonal regnskapsutvikling. I praksis

---

²⁵ NOU 2008:12, side 31-32

går god regnskapskikk ut på å avlegge og kommentere regnskapsdata for økonomisk virksomhet i samsvar med:

- regnskapslovgivningen og autoritative anbefalinger og normer
- etablert regnskapsteori forankret i anerkjent forskning
- anerkjent god regnskapspraksis
- grunnleggende kvalitetskrav og regnskapsprinsipper

Siden det er mange ting å forholde seg til når en skal vurdere hva som er god regnskapskikk i det gitte tilfellet kan det ofte oppstå tvil. Tvilen oppstår når to eller flere av de oppnevnte kriteriene gir forskjellige forslag til løsninger. Ved tvil om løsninger vil domstolene som siste instans avgjøre hva som er riktig, og domsavgjørelser vil gi nærmere informasjon om innholdet i den rettslige standeren. Siden det er få om noen domsavgjørelser som tar stilling til god regnskapskikk i et gitt tilfelle er det vanskelig å vite hva som blir vektlagt i slike saker, men man kan anta at regnskapsstanderne til Norsk RegnskapStiftelse vil bli adskillig vektlagt²⁶.

3.2.6 Rettvisende bilde

Regnskapsloven § 3-2a krever at årsregnskapet skal gi et rettvisende bilde. Det å gi et rettvisende bilde vil si at det ikke nødvendigvis er nok å avlegge et regnskap som følger konkrete lovbestemmelser og regnskapsstandarder. Man må i tillegg til dette vurdere om regnskapet tilfredsstillende de ulike informasjonsbehovene på en tilstrekkelig måte. Vi finner av denne grunn et eksplisitt krav i rskl § 7-1 om å gi de tileggsopplysninger som er nødvendig for at regnskapet skal gi et rettvisende bilde²⁷.

3.3 Regnskapets funksjoner

Monsen (1993) skriver blant annet om regnskapets funksjoner i sin doktoravhandling. I avhandlingen blir normativ regnskapsteori basert på Ijiri's diskusjon om ansvar ("accountability") eller regnskapsplikt (1975) behandlet. I normativ regnskapslitteratur har

---

²⁶ Huneide, Pedersen, Schwenche og Haugen (2012) s. 32

²⁷ Huneide, Pedersen, Schwenche og Haugen (2012) s. 36

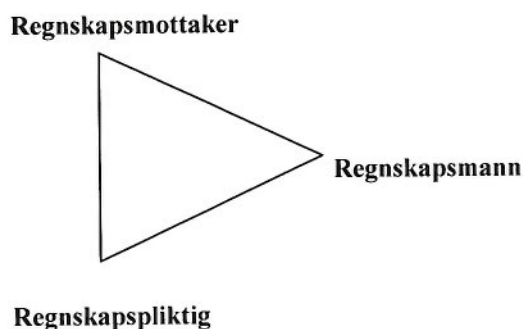
regnskapet to hovedmålsetninger; kontroll og beslutningstaking. Regnskapets tenkte funksjon er å redusere usikkerhet i kontroll- og beslutningsprosesser.

Monsen (1993 s. 14) påpeker at det i dagens samfunn er omfattende og kompliserte ansvarsforhold mellom ulike aktører (for eksempel individ og organisasjoner). Ansvarsforholdet kan oppstå som følge av lov, kontrakt, regel eller sedvane. Dette kan eksemplifiseres ved aksjonærene i et selskap som gir selskapets ledelse ansvaret for forvaltningen av selskapets ressurser. Dette fører til at selskapets ledelse blir ansvarlig for å rapportere tilbake til aksjonærene hvordan ressursene er blitt forvaltet. Slike ansvarsforhold er utgangspunktet for Ijiri's diskusjon om regnskapsplikt:

"...accounting is a system designed to facilitate the smooth functioning of accountability relationships among interested parties" (Ijiri, 1975, s. 9, referert i Monsen, 1993, s. 14)

I følge Ijiri finner vi tre parter i regnskapsprosessen; regnskapspliktig ("accountor"), regnskapsmottaker ("accountee") og regnskapsmann ("accountant"). Den regnskapspliktige er ansvarlig for, eller pliktig til å rapportere til regnskapsmottakeren hvordan de finansielle ressursene han har fått tildelt av regnskapsmottakeren er forvaltet. Regnskapsmannen sin rolle er å hjelpe den regnskapspliktige med rapporteringen av regnskapet. Ijiri definerer bokholdere, regnskapskonsulenter, revisorer, samt andre organ som utarbeider regnskapsprinsipp og regler, for regnskapsmann²⁸.

Tre parter i regnskapsprosessen:

Figur basert på Monsen (1993, s. 15)

²⁸ Monsen (1993) s. 15

Samtlige av transaksjonene som den regnskapspliktige har foretatt må ligge til grunn i regnskapet. Dette er en forutsetning for at regnskapsplikten skal kunne oppfylles. Fullstendig registrering betyr ikke at alle transaksjonene skal vise i rapporten som sendes til regnskapsmottakeren. Det må derimot finnes en fullstendig transaksjonsregistrering i det regnskapssystemet som regnskapsrapporten bygger på. Dette er en nødvendighet for at regnskapsmottakeren skal kunne bruke regnskapet til å kontrollere, f.eks. ved hjelp av revisor om den regnskapspliktige har forvaltet de finansielle ressursene som avtalt. Denne fullstendige transaksjonsregistreringen bidrar til at regnskapet kan oppfylle regnskapsplikten:

”Accounting... starts with the recording and reporting of activities and their consequences, and ends with the discharging of accountability. This basically describes accounting, at least if we attempt to interpret the existing practice rationally. We may, therefore, say that accountability is what distinguishes accounting from other information systems in an organization or in a society.” (Ijiri, 1975, s. 32, referert i Monsen, 1993, s. 15)

Ijiri skiller mellom ”harde” og ”myke” data i regnskapet. Harde data er data hvor det ikke er rom for vurderinger (for eksempel beholdning av kontanter). Myke data er data av en mere subjektiv karakter (for eksempel goodwill). Ved å la regnskapet i størst mulig grad bestå av harde data vil det bli mindre uenighet mellom partene i forhold til tolkningen av regnskapet. Det vil bli lettere for regnskapsmottakeren å kontrollere om regnskapet er korrekt utført. Dette er vanskelig om regnskapet i stor grad består av myke data som gir rom for ulike tolkninger. Det vil da bli vanskelig å kontrollere om den regnskapspliktige har oppfylt sitt ansvar. En kan lett komme i en situasjon hvor partene tolker regnskapsdataene ulikt. Ved å basere regnskapet på en fullstendig transaksjonsregistrering og en stor grad av harde data vil det bli enklere for regnskapsmottakeren å kontrollere om den regnskapspliktige har oppfylt sitt ansvar²⁹.

3.4 Troverdighet til regnskapsdata

Det kan være et problem for interessentene å vite hvor pålitelig informasjonen dem får av foretaket er. Feil i årsregnskapet, årsberetningen og selvangivelsen, som alle tre er ledelsens ansvar, kan være både tilsiktet og utilsiktet³⁰. Regnskapet skal utarbeides i henhold til omfattende og innflokke lover og regnskapsstandarder. Innhenting og presentasjon av informasjonen som skal være med i regnskapet kan være komplisert. På bakgrunn av

---

²⁹ Monsen (1993) s. 16

³⁰ Gulden (2007) s. 39

kompleksiteten i regnskapet kan det noen ganger oppstå feil, som de ansvarlige ikke var klar over når de godkjente papirene. Dette blir kallet utilsiktede feil³¹.

Tilsiktede feil er feil som de ansvarlige for regnskapet visste var der når de godkjente papirene. Slike feil kan bli fabrikkert av ledelsen for å skjule dårlige resultater. Det kan her bli lagt inn feil, som gjør at resultatet til foretaket blir fremstilt bedre på papiret enn hva det er i virkeligheten. Bakgrunnen for at ledelsen ønsker å få resultatet til å se bedre ut enn hva det er i realiteten, kan blant annet være at dyktigheten til ledelsen ofte blir vurdert ut fra det regnskapsmessige resultatet. I tillegg er det som oftest en mer positiv holdning fra ulike interessenter til et foretak som går økonomisk bra. Det hender også at ledelsen forsøker å fremstille den regnskapsmessige situasjonen dårligere enn hva den er. Dette kan bli gjort for å skjule grunnlag for skattelegging overfor skattemyndighetene³².

Siden det alltid vil være en risiko for at informasjonen interessentene får fra foretakene inneholder feil, er ledelsen pliktig til å gjennomføre interne kontroller jf. Aksjeloven § 6-12 tredje ledd. Interne kontroller har som formål å sikre god kvalitet på informasjonen fra foretakene. Det finnes også andre interessenter enn ledelsen selv, som kan foreta undersøkelser av informasjonen. Blant disse finner vi sterke eiergrupper i aksjeselskaper, som under visse forutsetninger har mulighet til å sette i gang gransking av forholdene. I tillegg har skatte- og avgiftsmyndighetene en lovfestet rett til å forta bokettersyn med hjelp av sine egne kontrollører. Bokettersyn blir foretatt for å kontrollere at mottatt informasjon om skatte- og avgiftsgrunnlag stemmer overens med virkeligheten³³.

3.5 Regnskapstall påvirker ressursallokeringen i samfunnet

Før en person skal investere i eller starte en bedrift vil det være ønskelig å få så mye informasjon som mulig om risikoen og mulighetene som ligger innenfor bransjen, dette for å se om det er verdt å satse ressurser på bedriften eller ikke. Informasjonen man trenger til en slik vurdering kan man få ved å innhente regnskapstallene til en eller flere bedrifter som

---

³¹ Gulden (2007) s. 39

³² Gulden (2007) s 40

³³ Gulden (2007) s. 40-41

allerede er innenfor bransjen. Denne informasjonen kan blant annet brukes til å regne ut egenkapitalrentabiliteten til bedriftene, fra ett eller flere år tilbake. Verdien av de dataene som blir utregnet på bakgrunn av regnskapstallene kan i så måte ofte være en avgjørende faktor for om man velger å investere i en bransje eller ikke. Om man velger å gå bort fra investering i en bransje fører det gjerne til investering i en annen bransje, i aksjer i større selskaper eller å sette pengene i banken. Uansett vil ressursene bli brukt til noe, og en avgjørende faktor for hva dette blir er egenkapitalrentabiliteten. Siden regnskapstallene er grunnlaget for utregningen av slike data er det svært viktig at disse stemmer, om de ikke skulle gjøre dette vil heller ikke resultatet av utregningen bli riktig. I så måte vil altså regnskapstall ofte være avgjørende for ressursallokeringen i samfunnet³⁴.

Samfunnets ressurser er begrenset, det er derfor viktig at de blir utnyttet mest mulig effektivt. Høyere effektivitet er når man skaper like mye verdier med mindre ressursbruk enn tidligere. En viktig del av å få nyttet ressursene mest mulig effektivt er at ressursene blir kanalisert til riktig bransje. Regnskapstall er som nevnt en viktig del av ressursallokeringen som skjer i samfunnet. Korrekte regnskapstall har dermed en betydning for effektiviteten man får ut av ressursene samfunnet har til disposisjon. Dette er noe av hovedpoenget med at det finnes regnskapsplikt; at informasjonen som kommer fra årsregnskapet skal kunne nyttes til å ta rasjonelle valg, som tjener både den som tar beslutningen og samfunnet generelt³⁵.

3.6 Straff ved feil i ligningspapir

I ligningsloven § 10-5 kommer det frem at dersom feil i ligningspapirene har ført eller kunne ført til skattemesseige fordeler, vil skatteyter med stor sannsynlighet bli ilagt tilleggsskatt. Det finnes riktignok bestemmelser om unntak fra tilleggsskatning, men disse unntakene vil ikke gjelde for aksjeselskap. Reglene om tilleggsskatt håndheves strengt. Straffeansvaret for tilsiktede og utilsiktede feil i regnskapet blir sett på som like stort. Det er allikevel forskjell på alvorlighetsgraden i saker hvor en feil bare fører til skatteutsettelse, og saker hvor feilen fører til mindre skattebetaling totalt sett. Tilleggssatsen i saker hvor feilen har ført til skatteutsettelse blir kalkulert ut fra rentegevinsten. Tilleggsskatten kan ved forsett eller grov uaktsomhet

---

³⁴ Tellefsen og Langli (2008) s. 3-5

³⁵ Tellefsen og Langli (2008) s. 5

utgjøre inntil 60 prosent, men vanligvis vil den utgjøre 30 prosent. Dersom feilen lett kan kontrolleres med opplysninger ligningsmyndighetene har tilgjengelig skal satsen utgjøre 15 prosent. Selv om det er regnskapsfører eller revisor som har gjort feil i utarbeidelsen kan skatteyteren bli tillagt tilleggsskatt. Skatteyteren vil alltid være ansvarlig for å avgi korrekte ligningspapirer³⁶.

3.7 Formålet med revisjon

Ordet revisjon stammer fra latin og betyr ettersyn eller gjensyn. Revisjon er en uavhengig gransking og undersøkelse av økonomisk informasjon og forhold i regnskapet. Et foretaks økonomiske stilling berører mange, og med tanke på at regnskapet viser foretakets resultat, har dette en lang rekke brukere. Regnskapsbrukerne er også dem som er interessert i revisors arbeid.

Revisjonens formål kan defineres slik:

Formålet med revisjon av et årsregnskap er å gjøre revisor i stand til å uttale seg om hvorvidt årsregnskapet i det vesentlige er utarbeidet i overensstemmelse med det gjeldende rammeverket for økonomisk rapportering³⁷.

For at revisjonsberetningen (uttalelsen fra revisor) skal ha noen nytteverdi bør den være tilgjengelig sammen med årsregnskapet og årsberetningen. Dette for at beslutningstagerne skal kunne se hva revisor har kommentert ved regnskapet. Revisjonspliktige selskaper som sender inn årsregnskapet og årsberetningen til Brønnøysund registrene, plikter også å sende med revisjonsberetningen³⁸.

---

³⁶ Huneide, Pedersen, Schwenche og Haugen (2012) s. 998

³⁷ Hentet fra RS 200 Formål med revisjon og generelle prinsipper for revisjon av regnskaper, punkt 2. Referert i Gulden, (2007) s. 41

³⁸ Gulden, (2007) s. 41

3.7.1 Revisors rolle

Revisors rolle er å gi en uavhengig og objektiv vurdering av årsregnskapet, som gjør at brukerne kan stole på at det ikke inneholder vesentlige feil. Revisor skal etter revisorloven § 5-1 vurdere om årsregnskapet er utarbeidet og fastsatt i samsvar med gjeldende lov og forskrifter. Revisor skal også kontrollere at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger. Videre skal det vurderes om forutsetningen om fortsatt drift og forslag til anvendelse av overskudd eller dekning av tap, er i samsvar med lov og forskrifter. Revisjonen skal bidra til å forebygge og avdekke misligheter og feil. Revisor skal ivareta behovet til flere ulike brukerinteresser og har rollen som allmennhetens tillitsperson³⁹.

3.7.2 Revisjonens innhold

Rammene for hvordan revisor skal utføre revisjonen er gitt av revisorloven kapittel 5. I revisorloven stilles det krav til revisors objektivitet, uavhengighet og kompetanse. Kravene i revisorloven er til for å øke tilliten til det reviderte regnskapet. Revisor skal i tillegg til å uttale seg om årsregnskapet:

- vurdere om ledelsen har sørget for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapet (bokføringen)
- vurdere opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslag til anvendelse av overskudd, eller dekning av tap
- se etter at den revisjonspliktige har ordnet formuesforvaltningen på en betryggende måte og med forsvarlig kontroll
- bidra til å forbygge og avdekke misligheter (økonomisk kriminalitet) og feil.

I revisjonsberetningen presenteres resultatet av revisors arbeid for regnskapsbrukerne. Det påpekes i revisjonsberetningen at uttalelsen innebærer høy sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlige feil. Revisor uttaler seg her om årsregnskapet er avlagt i samsvar med lov og forskrifter. Det blir også kontrollert om årsregnskapet gir et rettviseende bilde i

---

³⁹ NOU 2008:12, s. 36-37

overensstemmelse med det relevante regelverket, for finansiell rapportering (regnskapsloven eller IFRS)⁴⁰.

3.8 Tillit til revisor

Bildet er hentet fra AAA-Magasinet publisert på internettsiden til Soliditet⁴¹.

Et vesentlig og viktig poeng med revisjon er at forskjellige interessenter av regnskapet gjennom revisjonen, skal få økt tillit til at tallene i regnskapene stemmer. For at dette skal skje settes det visse krav til revisorene og revisjonen:

Det første av kravene går ut på revisors objektivitet, integritet og uavhengighet. Objektiviteten og integriteten til revisor skal føre til at regnskapsbruker kan stole på at revisor har gjort vurderingen basert på faglige kunnskaper, og ikke på bakgrunn av egne eller andres særinteresser. Eksempel på dette kan være at en långiver skal være sikker på at regnskapsinformasjonen om lånekundes resultat og egenkapital skal være revisjonsattestert på bakgrunn av faglige vurderinger, og ikke på bakgrunn av at revisor selv har eiendeler i selskapet. Revisors uavhengighet blir langt på vei dekket av forutsetningen om objektivitet. Det finnes i teorien to forskjellige former for uavhengighet som det skilles mellom. Disse er

---

⁴⁰ NOU 2008:12, s. 37-38

⁴¹ <http://www.soliditet.no/nyheter/diverse/Hverken+ekstern+regnskapsf%C3%B8rer+eller+revisor%3F+Resultat%3A+H%C3%B8y+risiko!.833.cms> (30.04.12)

tilsynelatende og virkelig. Med den tilsynelatende uavhengigheten tenkes den uavhengigheten som omverdenen oppfatter at revisor har til det foretak som blir revidert. Mens den virkelige uavhengigheten går ut på hvordan revisor selv oppfatter sin egen uavhengighet, overfor den som blir revidert. Det er viktig å oppfylle begge uavhengighetene. Den tilsynelatende uavhengigheten på bakgrunn av at interessentene må stole på integriteten og objektiviteten til revisor, for at poenget med revisjon skal være til stede. Den virkelige uavhengigheten fordi svikt kan føre til at attestasjoner blir avgitt på feil grunnlag, og dermed til at interessenter disponerer ressurser på bakgrunn av feilaktig informasjon⁴².

Det andre kravet går ut på revisors kompetanse. Dersom revisjonsberetningen skal kunne øke troverdigheten til regnskapet, er det viktig at interessentene føler seg trygge på revisors instinkt og faglige dyktighet til å kunne vurdere regnskapet. For å styrke interessentenes tillit til revisors kompetanse er det i lovbestemmelser fastsatt at det bare er godkjente revisorer (registrerte/statsautoriserte) eller godkjente revisjonsselskaper, som har mulighet til å påta seg oppdrag for revisjonspliktige foretak⁴³.

Godkjenningsordningen for revisorer omfatter to nivåer, registrert og statsautorisert revisor. Registrert revisor skal ha oppnådd bachelorgrad i revisjon i samsvar med fastsatt rammeplan for revisorutdanning. Statsautorisert revisor skal ha oppnådd mastergrad i regnskap og revisjon, jf. revisorloven § 3-2. Masterstudium i regnskap og revisjon tilbys i dag ved Norges Handelshøyskole og Handelshøyskolen BI. Masterstudiet omfatter spesialisering innenfor regnskap, revisjon, skatterett og selskapsrett, bedriftsøkonomiske fagområder som regnskapsanalyse og finans, samt etikk. I tillegg til teoretisk utdanning krever revisorloven § 3-3 tre års variert praksis i revisjon av årsregnskap eller tilsvarende økonomisk oppgjør. Minst to år av praksisen skal gjennomføres etter bestått utdanning og under ledelse av en godkjent revisor⁴⁴.

---

⁴² Gulden (2007) s. 42-43

⁴³ Gulden (2007) s. 43-44

⁴⁴ NOU 2008:12, s. 35-36

Dersom revisor som skal være ansvarlig for revisjonsoppdrag stilles det enkelte tilleggskrav i revisorloven § 3-7. For å kunne revidere årsregnskapet må revisor tilfredsstille krav til etterutdanning i samsvar med regler fastsatt i departementet, ha fast kontorsted og være bosatt i EØS-stat, samt ha nødvendig sikkerhet for mulig erstatningsansvar. Revisjonsselskaper skal også godkjennes etter revisorloven § 3-5. Et revisjonsselskap skal være organisert som et ansvarlig selskap, aksjeselskap eller allmennaksjeselskap. Flertallet av styret i selskapet skal bestå av godkjente revisorer⁴⁵.

Det tredje kravet revisor må oppfylle for å styrke tilliten til revisjonen er konfidensialitet. Det er viktig at brukerne av regnskapet kan føle seg sikre på at revisor har fått den informasjonen som trengs for å gi en riktig uttalelse om regnskapsinformasjonen. Det er derfor lovbestemt at ledelsen i et foretak må gi revisor nødvendig informasjon til å kunne gi en riktig uttalelse om regnskapet. Det er også et krav til revisor om at informasjonen som blir gitt skal behandles konfidensielt. Kravet om konfidensialitet er lovfestet gjennom revisorloven § 6-1, som har bestemmelser om revisorens taushetsplikt. I følge denne paragrafen er taushetsplikten til revisor absolutt så lenge det ikke er fastsatt med unntak i loven, eller at den som har oppgitt opplysningene har samtykket til at taushetsplikten ikke skal gjelde⁴⁶.

Det fjerde og siste kravet revisor må innfri for å styrke tilliten til revisjonen er faglig standard. Det finnes mange bestemmelser som skal være med på å sikre den faglige standarden i loververket. Som nevnt er det bare godkjente registrerte eller statsautoriserte revisorer, eller godkjente revisjonsbedrifter som kan påta seg revisjonsoppdrag for revisjonspliktige foretak i Norge. Foruten et særskilt krav om at en revisor som reviderer børsnoterte selskaper skal være statsautorisert, er registrerte og statsautoriserte revisorer likestilte. I tillegg til at kravet om utdanning og praksis inneholder lovverket krav til hvordan revisjonens skal utføres. Hovedregelen er at revisjonen skal utføres i henhold til den rettslige standarden ”god revisjonsskikk”.

---

⁴⁵ NOU 2008:12, s. 36

⁴⁶ Gulden (2007) s. 44-45

Definisjon av begrepet ”god revisjonsskikk” før de nye revisjonsstandardene i 1998:

”God revisjonsskikk er å utføre revisjonsoppdrag i overensstemmelse med den oppfatning av etiske og revisjonstekniske prinsipper som til enhver tid er alminnelig anerkjent og praktisert av dyktige og ansvarsbevisste utøvere av yrket”⁴⁷.

Revisorloven av 1999 viderefører kravet om at revisjonen skal utføres i henhold til god revisjonsskikk. I 1998 trådte de norske revisjonsstandardene i kraft. Revisjonsstandardene består av grunnleggende prinsipper og nødvendige revisjonshandlinger med veiledning, for å oppnå god revisjonsskikk. Standardene bygger på normene og anbefalingene som har blitt utarbeidet gjennom årene av revisjonskomiteen, nedsatt av Norges Statsautoriserte Revisorers Forening (NSRF) i 1968. I tillegg er de aller fleste internasjonale revisjonsstandardene oversatt. Den norske Revisorforeningen (DnR), som er en interesse- og kompetanseorganisasjon for revisorer, har i tillegg til å utarbeide standarder satt i gang en kvalitetsordning, som skal sikre at medlemmene utfører arbeidet i henhold til den rettslige standarden god revisjonsskikk. Dersom det blir avdekket at en revisor ikke overholder standarden i kvalitetskontrollen, kan dette få konsekvenser i form av eksklusjon fra foreningen. DnR har også et samarbeid med finanstilsynet om innrapportering av alvorlige tilfeller. Finanstilsynet har myndighet til å føre opp kritikk på revisoren, eller frata revisoren godkjennelsen. Det hender også at finanstilsynet gjennomfører egne kontroller som har til hensikt å undersøke om revisorer overholder god revisjonsskikk⁴⁸.

---

⁴⁷ Definisjon hentet fra NSRFs; *Norm om grunnleggende prinsipper for revisjon*, §2. Gjengitt i Gulden (2007) s. 25.

⁴⁸ Gulden (2007) s. 45-46

4 Empiri

4.1 Revisjonens historiske utvikling i Norge

På begynnelsen av nittenhundretallet begynte banker og forsikringsselskap å kreve attestasjoner av kunders regnskapsopplysninger. Attestasjonene ble gjerne gitt av bankfolk og bokholdere. Den første lovbestemmelsen som regulerte revisjon kom ved endring i gjeldende konkurslov i 1899. Etter lovendringen kunne retten oppnevne en person som skulle gjennomgå skyldnerens regnskaper. Personen måtte være uavhengig og sakkyndig. På dette tidspunktet var det allerede fremmet forslag om en autorisasjonsordning som fantes i England, men forslaget førte ikke frem.

I aksjeloven som ble vedtatt i 1910 ble det gjort bestemmelser om revisjon, for å sikre at regnskapene var i orden av hensyn til aksjonærene og kreditorene. Det har vært revisjonsplikt for aksjeselskaper i Norge siden den gang. I starten ble det ikke stilt krav til revisjonens utførelse, eller revisors kvalifikasjoner og habilitet. Samme år inngikk Oslo Børs og de praktiserende revisorene en børsautorisasjonsordning. Ordningen inneholdt normer for revisors arbeid og ble også innført i fire andre byer frem til 1929. Det ble gitt autorisasjon til 267 revisorer etter denne ordningen. I tiden etter 1910 utviklet revisjonen seg fra ren bilagsrevisjon til også å omfatte analyse og vurdering. Det kom også krav til forvaltningsrevisjon for enkelte selskaper i aksjeloven ved et tillegg i 1916.

22. september 1929 ble det vedtatt lov om statsautoriserte revisorer basert på forslag fra en komité oppnevnt i 1918. Loven for bestemmelser om statlig autorisasjon av revisorer var i kraft frem til 1964. Bestemmelsene om revisjonens innhold ble fastsatt i forskrifter i 1931, først for aksjeselskaper, og senere samme år for annen revisjon som ble utført etter loven fra 1929.

I 1936 ble revisorene gitt adgang til å bistå med utferdigelse av selvangivelser, næringsoppgaver, skatteklager og andre henvendelser til ligningskontorene. I 1950 fikk revisor plikt til å medundertegne årsoppgaven til skattemyndighetene. I 1957 kom det en ny

aksjelov som inneholdt bestemmelser om revisors plikter, men loven gjorde ingen endringer i kvalifikasjonskravene som gjaldt for revisor etter 1929-loven.

Revisorloven av 1964 kom på bakgrunn av en utredning fra revisorlovskomiteen som ble oppnevnt i 1953. Revisorloven av 1964 inneholdt krav til minsteutdannelse, praksis og faglige kvalifikasjoner for revisorene. Loven hjemlet regler om at visse foretak måtte benytte statsautorisert revisor. Loven innførte også begrepet «god revisjonsskikk», som siden har vært den sentrale rettslige standarden på området. Revisorloven av 1964 knyttet revisjonsplikten til regnskapsplikten og dette medførte en utvidelse av revisjonsplikten for enkelte andre foretakstyper enn aksjeselskap.

Ved aksjeloven av 1976 ble reglene om revisjon og revisorer sammenordnet med reglene i revisorloven av 1964. I selskapsloven av 1985 ble det også innført en sammenheng mellom regnskapsplikten etter regnskapsloven og revisjonsplikten. Denne sammenheng finnes fortsatt i hovedregelen om revisjonsplikt i revisorloven § 2-1 første ledd⁴⁹.

4.1.1 Revisjonsbransjen

Revisjonsbransjen består i dag av fem betydelige aktører; Ernst & Young, PWC, Deloitte, KPMG og BDO. Den resterende delen av bransjen består av noen mellomstore revisjonsselskaper og mange små selskaper, samt revisorer som praktiserer uten ansatte. Tall fra finanstilsynets dokumentbaserte tilsyn viser at de fem største selskapene stod for 63,1 % av de totale inntektene for revisjonsbransjen i Norge regnskapsåret 2008⁵⁰.

4.1.2 Revisjonsplikten i dag

I revisorloven § 2-1 finnes hovedregelen om revisjon av foretak i Norge. Utgangspunktet er at alle som er regnskapspliktige etter regnskapsloven har plikt til å få årsregnskapet revidert av en godkjent, registrert eller statsautorisert revisor. I annet ledd er det oppstilt et unntak fra

---

⁴⁹ NOU 2008:12, s.17

⁵⁰ Rapport etter dokumentbasert tilsyn for revisorer og revisjonsselskaper (4. mai 2010), s.26 og 27.

hovedregelen om at alle regnskapspliktige er revisjonspliktige. Unntaket fritar regnskapspliktige som oppfyller visse vilkår fra revisjonsplikt. Unntaket for små virksomheter gjelder imidlertid ikke for alle selskapstyper⁵¹.

4.2 Lovendringen i Norge

15.4.2011 sanksjonerte kongen i statsråd lovvedtaket om forenklet revisjon for små aksjeselskap. Det nye lovvedtaket trådte i kraft fra 1.5.2011⁵². Lovvedtaket gikk ut på at fra regnskapsåret 1.1.2011, kunne små aksjeselskap (AS) med flertall i generalforsamlingen for vedtektsendring gi styret fullmakt til å velge bort revisjon. For å bli karakterisert som små må selskapene oppfylle visse vilkår. Disse vilkårene står beskrevet i Aksjeloven § 7-6 "Fullmakt om å unnlate revisjon":

"(1) Generalforsamlingen kan med flertall som for vedtaksendring gi styret fullmakt til å treffe beslutning om at årsregnskaper ikke skal revideres etter revisorloven, dersom

- 1. driftsinntektene av den samlede virksomheten er mindre enn 5 millioner kroner*
- 2. selskapets balansesum er mindre enn 20 millioner kroner, og*
- 3. gjennomsnittelig antall ansatte ikke overstiger ti årsverk"*

Dersom et styre ønsker å ta tilbake revisjon av selskapet må dette gjøres ved en generalforsamling, jf. aksl § 7-6 tredje ledd. Forslaget må få tilslutning av flere enn en tredjedel av stemmene som er representert ved generalforsamlingen, jf. § 5-18 tredje ledd. Blir fullmakten trukket tilbake skal selskapets regnskap for påfølgende regnskapsår revideres.

4.2.1 Forenklet revisorkontroll

På bakgrunn av valgfri revisjon kom det også nye regler om krav til forenklet revisorkontroll, samt regler om hva denne kontrollen skal innebære. Disse reglene står i aksjeloven §§ 7-7, 7-8 og 7-9. Det kommer her frem at en aksjonær på en ordinær generalforsamling eller på en

---

⁵¹ NOU 2008:12, s. 21

⁵² <http://www.revisorforeningen.no/d9543848/lovreglene-om-unntak-fra-revisjonsplikt-trer-i-kraft-1-mai> (27.02.2012)

generalforsamling der det fremgår av innkallingen at en slik sak skal behandles, kan framsette forslag om forenklet revisorkontroll av selskapets årsregnskap for forrige regnskapsår. Videre kommer det frem at om en tiendedel av aksjekapitalen som er representert ved generalforsamlingen støtter forslaget om forenklet revisorkontroll, skal tingretten på begjæring fra aksjeeierne beslutte at det skal foretas en slik kontroll. Formålet med den forenklete revisorkontrollen er å finne ut om det er grunnlag for å tro at regnskapet til den aktuelle bedriften ikke er utarbeidet i samsvar med gjeldende lover og forskrifter.

4.2.2 Revisjonsplikt for konsernselskap

Morselskaper uavhengig av størrelse er fortsatt pålagt revisjon, mens datterselskaper på samme måte som andre aksjeselskaper har mulighet til å velge bort revisjon. Selv om et datterselskap kan velge bort revisjon må revisor for morselskapet med stor grad av sikkerhet kunne gi en uttalelse om egenkapitalen og resultatet i datterselskapet, jf. regnskapsloven § 7-15 og § 7-36. Revisor må også ha tilstrekkelige revisjonsbevis når det gjelder eventuelt inntekstført utbytte, verdiendring eller nedskrivning på regnskapsført verdi av aksjene i datterselskapet, samt de forpliktelser morselskapet måtte ha overfor datterselskapet⁵³.

4.2.3 Små aksjeselskaper som fortsatt er pålagt revisjon

Noen foretak vil fortsatt være pålagt revisjon uavhengig av størrelse etter særskilte bestemmelser i andre lover og forskrifter. Eksempler på de som kommer under denne regelen er stiftelser, borettslag og advokater⁵⁴.

4.3 Bakgrunn for redusert revisjonsplikt

I Finansdepartementet sin proposisjon (Prop. 51 L) kan vi trekke ut følgende om bakgrunnen for lovforslaget: Det har de siste årene både nasjonalt og internasjonalt hvert økt fokus på forenkling og tilrettelegging av regelverk og offentlige tjenester, som et middel til å øke næringslivets konkurransevne. I 2006 iverksatte regjeringen et prosjekt ledet av Nærings- og

---

⁵³ <http://www.revisorforeningen.no/?did=9528418> (16.04.2012)

⁵⁴ <http://www.revisorforeningen.no/?did=9528418> (16.04.2012)

handelsdepartementet, hvor formålet var å oppnå en betydelig reduksjon i næringslivets administrative kostnader. Prosjektet var delt opp i tre faser, der en startet med å skaffe oversikt over næringslivets kostnader ved offentlige pålagte informasjonskrav. Rapporten har i seinere tid blitt fulgt opp med flere regelendringer med formål om å redusere næringslivets administrative kostnader. Som nevnt har det også internasjonalt hvert økt fokus på å redusere de administrative kostnadene for næringslivet, et bidrag til dette har hvert å fjerne revisjonsplikten for små aksjeselskaper. I Sverige og Danmark som har hatt mål om å redusere de administrative kostnadene med 25 prosent, har oppheving av revisjonsplikten stått sentralt⁵⁵.

4.3.1 "NOU 2008:12 Revisjonsplikten for små foretak"

På bakgrunn av økt fokus på forenkling ble det våren 2007 oppnevnt et utvalg for å utrede revisjonsplikten for små foretak i Norge. Utvalget som ble ledet av professor Rune Sæbø avga 27. juni 2008 sin utredning i "NOU 2008:12 Revisjonsplikten for små foretak". I utredningen konkluderte et flertall av sammensetningen med at revisjonsplikten bør opprettholdes for alle aksjeselskaper, mens et mindretall gikk inn for å fjerne revisjonsplikten for små aksjeselskaper. Nedenfor står noen av hovedelementene i utvalgets begrunnelse.

Flertallets konklusjon:

Flertallet av utvalget la vekt på at viktige samfunnshensyn ble ivaretatt på en hensiktsmessig og kostnadseffektiv måte, gjennom at revisjonsplikten ble opprettholdt for små aksjeselskaper. De mente at revisor gjennom plikten til å kontrollere og attestere grunnlaget for beregning av skatt og avgifter har en viktig samfunnsfunksjon. Flertallet trakk også frem at revisor gjennom sitt arbeid er med på å forebygge og avdekke økonomisk kriminalitet. Det ble vektlagt at revisor er med på sikre at useriøse aktører ikke får drive aksjeselskap. Aksjeselskap er en selskapsform hvor eier har begrenset ansvar, samt at det finnes eksterne interessenter. Av denne grunn mente flertallet at de som ønsker å drive næringsvirksomhet innen denne selskapsformen må godta at selskapene pålegges revisjon⁵⁶.

---

⁵⁵ Prop. 51 L, s. 7

⁵⁶ NOU 2008:12, s. 76

Mindretallets konklusjon:

Mindretallet la i sin konklusjon vekt på de betydelige kostnadene revisjon utgjør for små selskaper. De mente at dersom kostnaden av revisjonen skulle kunne forsvares, måtte det sannsynliggjøres store samfunnsmessige nytteeffekter. Mindretallet vektla i tillegg at de selskapene som følte de hadde nytte av revisjon ville ha full tilgang til å velge å fortsette samarbeidet med revisor, selv om det ikke lenger var lovpålagt. Mindretallet mente også at en reduksjon i revisjonsplikten ville hjelpe betydelig på å få redusert næringslivets kostnader, noe som var et mål. Den internasjonale utviklingen var et annet sentralt argument mindretallet vektla i argumentet for å oppheve revisjonsplikten for små aksjeselskaper. De mente at Norge i tilfellet måtte ha særskilte behov for å kunne fortsette med denne regelen, siden alle land i EU innen kort tid ville ha innført regelen om redusert revisjonsplikt for små aksjeselskap. Da de følte disse særskilte behovene ikke var tilstede, mente de at revisjonsplikten burde oppheves for små aksjeselskap også her til lands⁵⁷.

4.3.2 Andre land

Som nevnt er praksisen i andre land en viktig del av bakgrunnen for de nye reglene. I tillegg til våre naboland er det heller ikke lovpålagt revisjonsplikt for selskap i denne størrelsesorden i de fleste andre europeiske land, i blant annet Storbritannia er dette en kjent praksis.

Storbritannia sine terskelverdier i 2008, som ikke kunne overskrides for at et selskap skulle få valgfri revisjon, var på; 2,8 millioner pund i balansen, 5,6 millioner pund i nettoomsætning og 50 ansatte, der bare en av tre kunne overskrides⁵⁸. Verdiene her er vesentlig større enn eksempelvis Danmark, Sverige og Finland.

Danmark

Den danske årsregnskapsloven ble endret 21.mars 2006, ved lov L 50. Ved denne lovendringen får mindre selskaper rett til å velge bort revisjon, dersom de oppfyller visse vilkår. Vilkårene som ble satt var at; nettomsetning var mindre enn 3 millioner danske kroner (DKK), balansen var mindre enn 1,5 DKK og at antall heltidsansatte i bedriften var mindre

---

⁵⁷ NOU 2008:12, s. 86

⁵⁸ NOU 2008:12, s. 53

enn 12. Minst to av disse tre vilkårene måtte oppfylles om man skulle kunne velge bort revisjon.

26. april 2010 la økonomi og ervervsministeren frem forslag om å heve terskelverdiene til 8 millioner DKK i nettoomsetning og 4 millioner DKK i balansesum. Dette forslaget ble vedtatt 1. juni 2010, og endringene tredde i kraft 1. januar 2011. Etter det opprinnelige vedtaket var det ca 76 000 av 186 000 aksje- og andreparselskaper som kunne velge bort revisjon. Andreparselskap er en selskapsform med begrenset ansvar for eierne, særlig tilpasset små foretak. Ved hevingen av terskelverdiene forventet man at ca 17 000 flere selskaper fikk mulighet til å velge bort revisjon⁵⁹.

Før forslaget om å heve terskelverdiene kom foretok Ervervs- og Selskapsstyrelsen en evaluering av fritak for revisjonsplikten. Denne ble lagt frem 8. Desember 2009. I evalueringen ble det blant annet foretatt en undersøkelse om i hvor stor grad selskapene overholdt regnskapsreglene. Det viste seg at de som hadde fortsatt med revisjon av fri vilje eller av ulike grunner var pålagt det av myndighetene, hadde mindre feil i regnskapet enn de som hadde valgt bort revisjon. Det ble imidlertid opplyst at forskjellen i feilprosent var innenfor det statistiske usikkerhetsintervallet. I tillegg viste en evaluering av skattekontrollen at det var flere feil på selvangivelsen til selskap der regnskapet ikke var revidert⁶⁰.

Sverige

14. april 2010 la det svenske justisdepartementet fram en proposisjon med forslag om bortfall av revisjonsplikt for små foretak. 21. juni 2010 vedtok den svenske riksdagen de nye reglene, som trådte i kraft fra 1. november 2010. Reglene gikk ut på at aksjeselskap fra denne dag kunne velge bort revisjon av regnskapet, dersom to av tre terskelverdier ikke var overskredet; maks 3 millioner SEK i nettomsetning, 1,5 millioner SEK i balansesum og 3 ansatte. Selv om terskelverdiene som ble vedtatt var vesentlig redusert i forhold til det som ble foreslått i SOU 2008:32 "Avskaffande av revisionsplikten för små företag" (83 millioner SEK i netto omsetning, 41,5 millioner SEK i balansesum og 50 gjennomsnittlige årsverk), var ca. 250 000

---

⁵⁹ Prop. 51 L, s. 20

⁶⁰ Prop. 51 L, s. 21

svenske aksjeselskap berørt av lovendringen. Dette utgjør rundt 70 prosent av alle svenske aksjeselskap⁶¹.

4.4 Konsekvenser av redusert revisjonsplikt

4.4.1 Nødvendigheten av revisjon

Feilrapportering kan føre til både bøter og straffeskatt. Sett i forhold til disse truslene kan revisjonshonoraret være en fornuftig investering, ikke en unødvendig kostnad. I tillegg fungerer også revisor i mange tilfeller som en nær støttespiller til eiere og ledelse i små og mellomstore selskaper. Men selv om en fjerner revisjonsplikten vil det være en rekke andre endringer som må gjøres for at småbedriftene skal oppleve en reell forenkling. Et steg i denne forenklingen er redusert aksjekapital ved oppstart av aksjeselskap.

Fra 1. januar 2012 holder det med 30 000 kroner som aksjekapital, inkludert stiftelsesutgifter. Vedtaket ble avgjort i Stortinget 6. desember 2011. I vedtaket står det også at "Selskapet kan dekke utgifter ved stiftelsen i den utstrekning utgiftene ikke overstiger aksjeinnskuddet". Dette innebærer at du kan bruke av aksjekapitalen på 30 000 til å dekke stiftelseskostnadene. Det koster i dag 5320 kroner å registrere et AS i Foretaksregisteret, hvis det gjøres elektronisk via Altinn. Aksjeselskap har registreringsplikt i Foretaksregisteret. Det tilkommer også diverse andre kostnader ved stiftelsen av et AS, blant annet revisors erklæring i forbindelse med åpningsbalansen og bankens/revisorens bekreftelse av aksjeinnskuddene. Dersom en bruker av aksjekapitalen på 30 000 vil en sitte igjen med så lite som 20 000 i aksjekapital⁶². Kravet om revisorerklæring av åpningsbalansen virker nesten som en forglemmelse i det nye vedtaket. Det virker unødvendig tungvint å pålegge revisors godkjennelse kun på dette ene punktet. Her kan vi gjerne se en forenkling når vedtaket blir revidert på et senere tidspunkt.

4.4.2 Forsikring for samarbeidspartnerne

Et revidert regnskap skaper større trygghet for brukerne av regnskapet. Brukerne av regnskapet er alle som har en relasjon til, eller interesse av den økonomiske tilstanden til

---

⁶¹ Prop. 51 L, s. 21 og 22

⁶² <http://miniforetak.no/nytt/1001-reduisert-krav-til-aksjekapital-banket-gjennom-i-stortinget> (23.04.2012)

bedriften. Dette kan være leverandører, kunder, banker/kreditorer, skattemyndigheter etc. Det er ikke nødvendigvis de mest solide småbedriftene som vil velge bort revisor. Det er grunn til å tro at det kan virke ekstra fristende å slippe unna revisjonshonoraret og samtidig en kritisk gjennomgang for en vaklende småbedrift. Dersom den dårlige driften fører til konkurs er det bedriftens underleverandører som blir hardest rammet. Bankene, Skatteetaten og ansatte kommer først i rekken av kreditorer. Derfor er det ofte andre småbedrifter som blir hardest rammet når en liten virksomhet går konkurs.

Revisjon er også en forsikring mot økonomisk kriminalitet. Problemet er at i mange tilfeller hvor revisor bidrar til å stoppe slik kriminell virksomhet, blir det sjelden en offentlig sak av det. Omfanget av innrapporterte saker til Økokrim bare de siste årene er et eksempel på at revisors tilstedeværelse fungerer. Økokrim sin enhet for finansiell etterretning (EFE) skriver i sin årsrapport for 2009 at "EFE ser det også som positivt at antallet rapporter fra revisorer og regnskapsførere fortsetter å øke". Dette på bakgrunn av at flere innrapporterte saker ikke er et bilde på økning i økonomisk kriminalitet, men derimot at flere saker blir avdekket⁶³.

4.4.3 Forenkling av aksjeloven

Skal en gjøre hverdagen enklere for småbedrifter i Norge er en nødt til å gjøre noe med det enorme skjemaveldet som er pålagt disse. Revisjonsplikten er kun en del av dette. Dette er bare kontrollen av at rapporteringene og føringene er korrekt utført. Skal en oppnå en reell forenkling må en redusere rapporteringskrav, forskrifter og lover som tynger de små bedriftene i Norge. Eksistensen for disse bedriftene vil ikke bli mye enklere ved å redusere revisjonsplikten. Ifølge dn.no 31. juli 2009 og prosjektet "Et enklere Norge" koster offentlig byråkrati næringslivet rundt 60 milliarder kroner hvert år. Utrekningene viser at 2,6 prosent av Norges bruttonasjonalprodukt går med til utfylling av skjemaer og håndtering av byråkrati⁶⁴.

Aksjeselskaper har vært pålagt revisjon uavhengig av driftsinntektenes størrelse. Dette kan være en betydelig utgiftspost for selskaper med begrenset omsetning. Konsekvensen av dette

---

⁶³ <http://www.ledernytt.no/bortfall-av-revisjonsplikten-hva-saa.4858672-112550.html> (24.04.2012)

⁶⁴ http://www.dn.no/forsiden/naringsliv/article1714301.ece?WT.mc_id=dn_rss (24.04.2012)

er at flere har valgt bort denne organisasjonsformen til fordel for enkeltpersonforetak eller etablert norskregistrert utenlandsk foretak (NUF).

4.4.4 Økt krim uten revisjon

Bildet er hentet fra en artikkel publisert på internett siden til Høyre⁶⁵.

Unntaket fra revisjonsplikt for små aksjeselskap innebærer en vesentlig lettelse i administrative kostnader, sier finansminister Sigbjørn Johnsen i en pressemelding fra Finansdepartementet 17.12.2010. Det antas at revisjonskostnaden for aksjeselskap med omsetning under 5 millioner ligger i intervallet mellom 10 000 til 15 000 kroner. Vedtaket har vært utfordrende med hensynet til skattekontroll og bekjempelse av økonomisk kriminalitet på den ene siden, og hensynet til forenkling og internasjonal utvikling på den andresiden, sier Johnsen⁶⁶.

Skattekrimsjef i Skatt Øst, Jan-Egil Kristiansen, uttaler til VG 08.11.2010 at Norge vil oppleve økt kriminalitet hvis 136 000 småselskaper slipper å ha revisor. Kristiansen sier til VG at han i stedet vil utvide revisjonsplikten til også å omfatte norskregistrerte utenlandske

⁶⁵

http://www.hoyre.no/www/hoyre_der_du_bor/hedmark/lokalforening/kongsvinger_hoyre/aktuelt/Kongsvingerregionen+dyrest+p%C3%A5+revisjon.d25-TwBrS13.ips (24.04.2012)

⁶⁶ <http://www.regjeringen.no/nb/dep/fin/pressemeldinger/pressemeldinger/2010/unntak-fra-revisjonsplikt-for-smaksjes.html?id=629343> (25.04.2012)

foretak (NUF). Det har vært en kraftig vekst i antall NUF, fra 23 000 i 2008 til 30 000 i 2010. Disse selskapene har verken krav til egenkapital eller revisjon. Bakgrunnen for påstanden til Kristiansen er at han mener revisorene er en sterk bidragsyter til å kvalitetssikre og forebygge økonomisk kriminalitet og skattejuks. Revisors tilstedeværelse fører til at færre prøver seg hevder Kristiansen.

Som bevis på revisors forebygging trekker Kristiansen frem Drosjesvindelsaken i Oslo hvor det ble unndratt 625 millioner av 400 drosjeeiere. Eierne var organisert i enkeltpersonforetak (ENK) som ikke har revisjonsplikt. Det var en regnskapsfører som var edderkoppen og organiserte det hele. Dette hadde aldri skjedd hvis regnskapet hadde blitt revidert påstår Kristiansen. Det blir også vist til regnskapskontroller fra ulike bransjer som gir et klart bilde på at feilene var størst og flest der det ikke var revisor. I tannlegebransjen ble det for eksempel bare avdekket ulovligheter i tre AS-er med revisorplikt, mens 34 ENK-foretak hadde regnskapsbrudd og store skatteunndragelser. De hadde regnskapsfører, men ikke revisor.

Når det gjelder erfaringene med redusert revisjonsplikt i Danmark som lovvedtaket delvis bygger på påpeker Kristiansen svakheter ved undersøkelsen. Denne undersøkelsen konkluderte med at revisjonsplikt ikke førte til økt kriminalitet. Dette forklarer Kristiansen med at det her bare er målt svært begrensede sider av noen formelle feil i virksomhetene. Skatteetaten vil heller ikke ha tilstrekkelig med ressurser til å foreta de nødvendige kontrollene av så mange selskaper i følge Kristiansen⁶⁷.

Vi valgte å ta en telefon til skatteetaten for å finne ut mer om hvordan de stilte seg i forhold til lovendringen. I følge representanten fra skatteetaten var de sammen med finansdepartementet svært opptatt av hvilke konsekvenser dette ville få. Skatteetaten hadde allerede fått tildelt øremerkede midler fra finansdepartementet, for å ha et utvidet fokus på transaksjoner mellom nærstående av selskaper som ble omfattet av lovendringen. Med dette tenkes skillet mellom selskapets og eiers private økonomi. Det var opprettet egne avdelinger for å utføre disse kontrollene. I den forbindelse hadde de blant annet utlyst en rekke stillinger innen

---

⁶⁷ <http://www.revisorforeningen.no/arch/img/9521981.pdf> (25.04.2012)

revisjonskompetanse. Kontrollene ville blant annet gå ut på å avdekke lovstridige utbytter, lån, firmabiler, hus, hytter, båter osv., som eierne har satt urettmessig på firmaet. De nye kontrollgruppene skulle fungere i tillegg til de allerede eksisterende kontrollorganene. Denne økte satsingen skulle pågå frem til 2015 i første omgang.

”Sikkerhetsventilen” revisorer fungerer som er nå borte i dette segmentet, beskriver talsmannen fra skatteetaten. Fraværet av revisjonsberetningene og brev fra revisor vil føre til mindre pålitelige regnskap i følge skatteetaten. Den verste situasjonen, beskriver representanten, er de selskapene som nå velger å kutte samarbeidet med både regnskapsfører og revisor. Det finnes beklageligvis mange tilbydere av regnskapsprogrammer som klarer å lokke uerfarne til å ta seg av føringen selv. Det er disse Skatteetaten fryktet aller mest. ”Men folk skal jo spare penger for enhver pris,” kommenterer talsmannen. Skatteetaten ønsker i tillegg til økte kontrollordninger å få inn flere tjenester på skatteetaten sine internettsider. Her vil de ha et høyt fokus på forebygging, veiledning og informasjon til selskapene.

Representanten fra Skatteetaten hadde også inntrykk av at flere revisorer hadde tatt steget over til regnskapsførerbransjen. Håpet deres var da selvsagt at vedkommende var like påpasselig som da dem virket som revisor. Dette vil nok være tilfellet for noen, men det reduserte ansvaret overfor regnskapet vil antakelig føre til at disse også vil ta litt lettere på jobben, ikke minst siden de ikke får betalt for den ekstra kontrollen.

I følge representanten ville lovendringen også føre til at enkeltpersonforetak på sikt ville forsvinne, erstattet av små aksjeselskap, med redusert personlig ansvar. Flere aksjeselskaper vil føre til et større nedslagsfelt, og behov for ytterligere kontroll fra etaten sin side, hevder talsmannen.

4.4.5 Stor økning i nye AS

Tall fra kredittopplysningsselskapet AAA Soliditet AS viser at det er en stor økning i etableringen av nye aksjeselskaper. I første kvartal i år ble det registrert 6 562 nye

aksjeselskaper. Dette er 60 prosent flere enn i samme periode i fjor. Parallelt med dette stuper registreringer av NUF. 72 prosent av de nyetablerte aksjeselskapene ble stiftet med minimumskapital på 30 000. 80 prosent av disse valgte også bort revisjon. Totalt valgte 67 prosent av nyregistrerte AS bort revisjon i første kvartal.

Tabell som viser nyetablerte selskaper, aksjekapital og fravalgstilbøyelighet:

	Ant. totalt	% av total	Antall fravalg	Fravalg i %
Aksjekapital 30'	3978	61	3162	80
Aksjekapital 30' - 100'	390	6	290	74
Aksjekapital 100'	1377	21	612	44
Aksjekapital 100' +	817	12	313	12
	6562	100	4377	67

Tabell hentet fra Den norske Revisorforening sin nettside⁶⁸.

I første kvartal utgjorde enkeltpersonforetak 45 prosent av alle nyregistreringer. Det er fortsatt flest som velger denne etableringsformen, men det er en nedgang i 10 prosent fra samme periode i fjor. Den største økningen i nyregistreringer finner vi selskapsformen AS, som nå utgjør 37 prosent av alle nyregistreringer. Dette er en økning på 60 prosent fra samme periode in fjor. Tilsvarende er det størst reduksjon i NUF. Denne selskapsformen har hatt en nedgang på 43 prosent i nyetableringer, og utgjør nå bare 5 prosent av de nyetablerte selskapene⁶⁹.

Nyregistreringer i første kvartal 2012:

Selskapsform	Antall	Andel	Endring
Enkeltpersonforetak	8010	45 %	- 10 %
Aksjeselskap	6562	37 %	60 %
NUF	953	5 %	- 43 %
Andre	2284	13 %	-
	17809	100 %	0,5 %

Tabell hentet fra Den norske Revisorforening sin nettside⁷⁰.

⁶⁸ <http://www.revisorforeningen.no/d9581058/stor-okning-i-nye-as> (25.04.2012)

⁶⁹ <http://www.revisorforeningen.no/d9581058/stor-okning-i-nye-as> (25.04.2012)

⁷⁰ <http://www.revisorforeningen.no/d9581058/stor-okning-i-nye-as> (25.04.2012)

4.4.6 Statistikk over fravalg

Totalt valgte 48 236 aksjeselskaper bort revisjon mellom 1. mai og 31. desember 2011. Av disse selskapene hadde 85 prosent en omsetning på under to millioner kroner, mens 51 prosent av selskapene kun hadde én aksjonær. Antallet aksjonærer viste seg å være utslagsgivende. Selskaper med to aksjonærer utgjorde 21 prosent. I mange tilfeller er det her snakk om to aksjonærer med nær relasjon til hverandre. Kun 13,5 prosent av selskapene som kvittet seg med revisjon hadde tre eller flere aksjonærer. Nyetablerte selskaper i 2011, samt etablerte selskaper som ikke har levert årsregnskap for 2010, utgjorde 14,5 prosent av dem som valgte bort revisjon⁷¹. Av selskapene som har valgt bort revisjon er 44 319 etablerte selskaper. Nedenfor er en oversikt per fylke over etablerte selskaper som har valgt bort revisjon ved årsskiftet:

Fylke	Antall
Oslo	6980
Akershus	5111
Hordaland	3709
Rogaland	3619
Buskerud	2443
Sør-Trøndelag	2397
Vestfold	2358
Østfold	2190
Nordland	2007
Vest-Agder	1975
Møre og Romsdal	1834
Oppland	1677
Telemark	1491
Hedmark	1381
Troms	1309
Aust-Agder	1078
Sogn og Fjordane	956
Nord-Trøndelag	926
Finnmark	864
Ishavsøyene	14
Totalt	44319

Tabell hentet fra Den norske Revisorforening sin nettside⁷².

⁷¹ http://www.revisorforeningen.no/arch/_img/9578612.pdf (25.04.2012)

⁷² <http://www.revisorforeningen.no/d9571222/48-000-valgte-bort-revisjon-i-2011> (25.04.2012)

En analyse gjennomført for Revisorforeningen av Soliditet, viser at det hovedsakelig er aksjeselskaper med ingen eller lav omsetning og få aksjonærer som valgte å kvitte seg med revisor på slutten av fjoråret. 21,5 prosent av selskapene som valgte bort revisor hadde ingen omsetning, 22,5 prosent hadde en omsetning på under 500 000 kroner og 26 prosent hadde en omsetning på mellom 500 000 kroner og to millioner kroner. Selskaper som driver med omsetning og utleie av fast eiendom representerer 21 prosent av fravalgene. Dette har sin naturlige forklaring i at selskaper innen denne bransjen ikke krever de mest avanserte økonomi- og regnskapstjenestene. Transaksjonene er også vanligvis like fra måned til måned. Deretter følger varehandel med 14 prosent, faglig og teknisk tjenesteyting med 13 prosent og bygg og anlegg med 11,5 prosent⁷³.

For å gi et bilde av hva redusert revisjonsplikt vil si i form av kroner og årsverk vil vi illustrere dette gjennom et anslag. Det kan tenkes at et gjennomsnittlig revisjonshonorar for hvert av de 48 236 aksjeselskapene som har valgt bort revisjon vil ligge rundt 15 000 kroner. Summen av disse inntektene vil da komme på om lag 724 millioner kroner. Dersom en revisor tar 1 000 kroner per time vil dette utgjøre 724 000 arbeidstimer. Et årsverk med tariffestet 37,5 timers arbeidsuke og 5 ukers ferie regnes som 1 750 timer. Operasjonell tid for en revisor med fratrukk for kursing etc. kan tenkes å ligge rundt 1 300 timer. Ut i fra disse anslagene vil den reduserte oppdragsmengden utgjøre anslagsvis 557 årsverk i revisjonsbransjen.

---

⁷³http://www.revisorforeningen.no/arch/_img/9578612.pdf (25.04.2012)

4.5 Presentasjon av funn i undersøkelsen

I dette kapittelet presenterer vi funnene vi har gjort i undersøkelsen. Innledningsvis har vi laget en liten tabell som viser hovedtrekkene.

Bransje	Fortsatt revisjon	Bakgrunn for valget	Tillit til revisor
Industri	Ja	Rakk ikke fristen (ønsker å velge bort revisjon), redusere kostnader, lite utbytte av revisjonen	Svært lav
Transport	Ja	Revisjon gir regnskapet et kvalitetsstempel, samt mindre feil og mindre fare for bokettersyn	Høy
Detaljist	Nei	Redusere kostnader, lite utbytte av revisjonen	Middels
Annen varehandel	Ja	Revisjon gir ekstra trygghet	Svært høy
Overnatting	Nei	Spare kostnader, lite utbytte av revisjonen	Middels
Bygg	Nei	Spare kostnader	Middels
Personlig tjenesteyting	Nei	Spare kostnader	Lav
Service	Nei	Spare kostnader	Middels
Teknisk og økonomisk rådgivning	Ja	Usikker på om de har mulighet til å velge bort grunnet datterselskap, vurderer å utvide selskapet utover vilkår for redusert revisjonsplikt	Svært lav
Konsulent	Ja	Rakk ikke fristen (ønsket å velge bort), spare kostnader, lite utbytte av revisjonen	Lav

4.5.1 Forholdet til revisjonsbransjen

Inntrykket vi fikk fra respondentene vi intervjuet var at de aller fleste hadde et godt forhold til revisor. Til tross for det gode inntrykket kommenterte mange at revisor hadde vært lite synlig, og at de hadde hatt lite kontakt med vedkommende. To av respondentene hadde betydelig mindre tillit til revisoren sin enn hva de resterende respondentene i undersøkelsen hadde.

Respondentene dette gjaldt var fra selskapene innenfor bransjene industri og teknisk/økonomisk rådgivning. Førstnevnte hadde opplevd betydelige feil i revisjonen. Ved et tilfelle hadde selskapet blitt forvekslet med et annet, og blitt beskyldt for å ha feil i et regnskap som ikke var deres. Ifølge respondenten viste dette hvor lett revisor tok på jobben, og at det ikke lå den helt store innsatsen bak revideringen av selskaper i denne størrelsesorden.

Den andre respondenten som hadde spesielt liten tillit til revisor representerte selskapet innenfor bransjen teknisk og økonomisk rådgivning. Bakgrunnen for at denne respondenten hadde lav tillit til revisor var at han hadde oppdaget muligheter for skattefradrag på egenhånd. Dette hadde han oppdaget ved at han fulgte med og leste blader som "Dine penger". Med tanke på at revisjon er en tjeneste man kjøper og betaler godt for, mente respondenten at det var særdeles skuffende at ikke fradraget var oppdaget av revisor. Respondenten mente revisorer har plikt til å være oppdatert på skatteregler til en hver tid, og på bakgrunn av dette opplyse kundene om rettmessige fradrag.

Det var et felles inntrykk blant respondentene om at revisjonsbransjen har hatt for lite fokus på service. Respondentene mente at revisorene har utført den jobben de har vært lovpålagt å gjøre, uten å yte noe ekstra ut over dette. Flere av respondentene mente at bransjen har vært for lite kundeorientert. Dette mente respondentene kunne komme av at tjenestene revisorer tilbyr i hovedtrekk ikke har vært valgfrie å benytte seg av. Respondentene har derimot tro på at dette vil bedre seg, nå når en får muligheten til selv å velge om en ønsker tjenestene eller ikke. Et av intervjuene dette synspunktet kom klart frem i var intervjuet med respondenten fra transportbransjen. Respondenten mente revisorene nå etter regelendringen måtte endre sin noe "kjepphøye tone", om de ville få flest mulig til å fortsette å nytte revisor til tjenester som før var lovpålagte. Altså må revisor nå etter endringen i revisjonsplikten gjøre seg mer attraktiv for å tiltrekke seg kunder fra små aksjeselskap. Revisjonsbransjen vil også få mer konkurranse fra regnskapsførerene etter lovendringen.

4.5.2 Tjenester fra revisor

Her tenker vi på andre tjenester enn revisjonen som tidligere har vært lovpålagt. Disse tjenestene kan innebære utarbeidelse av ligningspapirer og årsregnskap, samt rådgivningstjenester.

I undersøkelsen var det to selskap som benyttet revisor i saker som omhandlet rådgivning. Disse selskapene var fra transportbransjen og annen varehandel. Selskapet fra transportbransjen hadde kontinuerlig kontakt med revisor for å få hjelp til skille mellom selskapets økonomi, og den private økonomien til eier. Det andre selskapet benyttet revisor til rådgivning i vanskelige saker. Vi fikk inntrykk av at selskapet fra bransjen annen varehandel hadde vesentlig sjeldnere kontakt med revisor enn selskapet fra transportbransjen.

Resten av bedriftene i undersøkelsen, altså de aller fleste, hadde ikke nyttet revisor til noen særlig form for rådgivning, da de følte regnskapsfører klarte denne jobben tilstrekkelig. En annen vesentlig faktor i avgjørelsen om hvem som ble valgt til rådgivning var selvsagt pris. Dette kom blant annet tydelig frem i intervjuet med respondenten fra detaljistbransjen. Respondenten mente revisor satte på stoppeklokka med en gang han fikk en telefon, mens man med regnskapsfører kunne en ha mer jevnlig dialog uten de helt store ekstrakostnadene. Revisor ble i hovedsak nyttet til lovpålagte tjenester av respondentene i undersøkelsen. De lovpålagte tjenestene dreier seg stort sett om etablering av selskap og oppretting av flere aksjer i aksjeselskapene.

4.5.3 Regnskapsfører

Selv om det er valgfritt om man vil føre regnskapet selv eller om man vil leie inn en ekstern til å gjøre denne jobben, benyttet alle selskapene i undersøkelsen regnskapsfører. Respondenten fra selskapet innen servicenæring begrunnet valget med at regnskapsreglene i dag er så komplekse og vanskelige å holde seg oppdatert på, at vedkommende verken hadde tid eller lyst til å gjøre dette. Denne begrunnelsen føler vi også dekker godt det inntrykket vi fikk fra de andre respondentene i undersøkelsen. Et annet moment som kom frem i undersøkelsen var at de fleste i tillegg til å nytte regnskapsfører til å føre regnskap, også

bruker regnskapsfører til rådgivning, så langt dette lar seg gjøre. Hovedgrunnen til dette var at respondentene følte regnskapsfører var mer tilgjengelig, og kunne tilby tjenesten til en gunstigere pris enn revisor.

De fleste respondentene i undersøkelsen mente at det er lite forskjell på tjenestene regnskapsfører og revisor tilbyr. To av respondentene, disse fra personlig tjenesteyting og servicenæringen, mente at regnskapsfører er mer tilgjengelig og er den som tar seg av det praktiske, mens revisor bare ser over og har lite kontakt med selskapene.

I undersøkelsen kom det frem at de aller fleste respondentene mente at regnskapsfører gir god nok sikkerhet for validiteten i regnskapet. Respondentene begrunnet dette med at de fleste regnskapsførerne har høy kompetanse innen fagfeltet sitt. Det var allikevel to av respondentene som mente at en gjennomgang av revisor ville føre til et mer korrekt regnskap. Disse respondentene representerte selskapene innenfor transport og annen varehandel. De samme respondentene mente at det måtte bli stilt høyere krav til regnskapsførere nå som revisjon var blitt valgfritt.

4.5.4 Konsekvenser av valgfri revisjon

Respondentene vi har intervjuet anslår en besparelse på 15-30 000 kr i revisjonshonorarer ved å velge bort revisjon. I intervjuet med respondenten fra transportselskapet kommer det frem at regnskapsfører vil måtte ta 5-6 000 kr ekstra i honorarer, om bedriften velger å basere seg på kun hans utarbeidelse og gjennomgang av regnskapet. Denne prisstigningen kommer av at regnskapsføreren da vil bli siste ledd i utarbeidelsen av årsregnskapet, og av denne grunn vil måtte ta en nøyere gjennomgang. Dette fører til noe redusert besparelse ved å velge bort revisjon. For denne bedriften ville bortfallet av revisjon føre til en besparelse på ca. 10 000 kr.

Valget om revisjon ville i liten grad påvirke bruken av revisor til rådgivningstjenester. Barrieren til å nytte revisor ble ikke større i denne sammenheng, selv om selskapet ville få mindre kontakt med revisor. Dette kan også ha sammenheng med at svært få av

respondentene har nyttet revisor til rådgivningstjenester selv før endringen i revisjonsplikten kom.

Vi satt igjen med et felles inntrykk fra respondentene om at de mente at revisjon ikke førte til et mer korrekt regnskap. De aller fleste hadde tiltro til regnskapsføreren sin, altså at regnskapsfører utarbeidet regnskapet korrekt. To av respondentene som valgte å fortsette med revisjon mener revisjon til en viss grad fører til et mer korrekt regnskap. Respondenten fra transportbransjen uttrykker det som et kvalitetsstempel. Selskapet hans har flere ganger fått påvist feil i regnskapet sitt ved gjennomgang av revisor. Respondenten innen annen varehandel uttrykker at det gir en trygghet at regnskapet er revidert. En annen respondent, denne innen overnatting, nevner mindre mistenkelighet av regnskapet som en faktor for å fortsette med revisjon. Dette til tross for at selskapet valgte å avslutte samarbeidet med revisor. Samlet sett uttrykker respondentene i undersøkelsen at selskapene deres har hatt liten nytte av revisors gjennomgang av regnskapet. Dette begrunner de med at selskapene er så små at det blir overflødig med revisor. Siden selskapene har regnskapsfører veier dette opp for en revisors gjennomgang av regnskapet i følge respondentene.

4.5.5 Valg om fortsatt revisjon

Alle respondentene i undersøkelsen var kjent med endringene i revisjonsplikten, som gir adgang til å velge bort revisjon. Vi fikk dermed inntrykk av at eierne av selskapene holdt seg oppdatert på krav i loveverket i forbindelse med innrapportering av regnskapstall. Samtlige respondenter var også positive til valgmuligheten. Bakgrunnen til det udelt positive synet her var at små aksjeselskaper nå har mulighet til å redusere en så betydelig del av totalkostnadene sine, som revisjon utgjør.

Det viste seg at syv av ti bedrifter hadde tatt valget om revisjon på egenhånd, mens de tre resterende hadde rådført seg med regnskapsføreren sin. I det ene tilfellet tilrådte regnskapsfører å fortsette med revisjon av foretaket, mens i de to andre ble det anbefalt å avskaffe revisjon. Dette kan tyde på at de forskjellige regnskapsførerne har ulik tiltro til sin

egen kompetanse. Rådene kan også ha vært avhengig av hvor krevende det er å føre regnskapet til den enkelte bedrift.

Det lå flere årsaker bak valgene som var tatt om å avskaffe eller fortsette med revisjon. Selskapene vi intervjuet fra bransjene overnatting, bygg, personlig tjenesteyting, service og detaljisthandel hadde valgt å avskaffe revisjon. Hovedgrunnen til dette var kostnadene man sparer på ikke å revidere regnskapet. Flere av respondentene hadde også oppfatning av at revisjon ikke førte til noe mer korrekt regnskap i noen særlig grad. Respondenten fra byggebransjen begrunnet valget med at regnskapsfører hadde tilbudt seg å gjøre jobben ”billigere og like bra”.

Det var også eksempler på selskaper som ikke hadde rukket å melde fra om bortvalg av revisjon før tidsfristen var ute. Disse selskapene fant vi innen industri og konsulentvirksomhet. Førstnevnte hadde ikke fått gjort valget grunnet kommunikasjonsvikt mellom eier og regnskapsfører, mens den andre hadde glemt fristen grunnet stort arbeidspress. Når det gjaldt selskapet fra industribransjen følte respondenten revisjon gav lite i forhold til kostnaden. Vedkommende reagerte også på at revisors tilstedeværelse hadde vært fraværende, og at det særdeles sjelden ble gjennomført kontroller. Selskapet i konsulentbransjen ønsket å avskaffe revisjon fordi dem mente dette ikke hadde noe for seg i denne bransjen.

De tre resterende selskapene i undersøkelsen hadde valgt å fortsette med revisjon. Disse selskapene drev sin virksomhet innen bransjene; transport, annen varehandel samt teknisk og økonomisk rådgivning. Hovedargumentene de begrunnet valgene sine med var tildels ulike. Selskapet innen annen varehandel valgte å fortsett fordi ledelsen mente at revisjon gav en ekstra sikkerhet til tallene i regnskapet, som selskapet hadde råd å påkoste. Ledelsen i selskapet innen transportbransjen hadde bestemt seg ut fra en teori dem hadde. Denne teorien gikk ut på at de som fjernet revisjon etter lovendringen, var de som ville bli først sjekket i et eventuelt bokettersyn de neste årene. På bakgrunn av dette ønsket respondenten å vente og se om denne teorien er riktig, før de om et par år ville ta en ny vurdering. Det tredje og siste selskapet som hadde valgt å fortsette, hadde tatt dette valget fordi selskapet var et datterselskap, og eier var av den grunn usikker på om vedkommende hadde muligheten til å

velge bort revisjon. I tillegg vurderte de å ansette en person til, noe som kom til å føre til at selskapet kom over omsetningsgrensen på fem millioner kroner, og dermed mister adgangen til å velge bort revisjon.

4.5.6 Oppsummering av resultatene

Kostnaden ved revisjonen viste seg å være et vesentlig moment i vurderingen om bedriftene skulle fortsette med revisjon eller ikke. De fleste respondentene i undersøkelsen følte ikke at prisen gjenspeilet det de faktisk fikk igjen for å beholde tjenesten. Når tilliten til revisor heller ikke viste seg å være spesielt stor hos en del av respondentene, var dette også en vesentlig faktor i begrunnelsen for å avslutte samarbeidet nå når det ble valgfritt. Det var likevel et par respondenter som følte seg tryggere etter en revisors gjennomgang av regnskapet. Vi fikk også et inntrykk av at de fleste respondentene ikke hadde klart for seg forskjellen på en revisors og regnskapsførers arbeidsoppgaver, og dermed ikke var kjent med det kontrollansvaret en revisor påtar seg ved å godkjenne regnskapet til bedriften. De fleste respondentene mente at revisjonen ikke påvirket kvaliteten på regnskapet i noe særlig grad

5 Drøfting

5.1 Hva har påvirket valget om fortsatt revisjon eller fravalg av revisjon blant små aksjeselskap?

Regnskapsrapportering er en plikt, men den regnskapspliktige har også et ansvar overfor regnskapsmottakeren. Det vil si at ledelsen i selskapet er ansvarlig for innrapporteringen til skattemyndighetene og eierne av selskapet. Ansvarer innebærer at den regnskapspliktige må stå til rette for at regnskapet er korrekt utarbeidet, samt at det inneholder alle nødvendige data for en fullstendig rapportering. Feil i ligningspapirene kan medføre tilleggsbeskatning for selskapet. Dette vil i mange tilfeller bli en betydelig dyrere affære enn å få regnskapet revidert. Kostnaden forbundet med revisjonen var allikevel det viktigste argumentet for å avslutte samarbeidet med revisor blant respondentene i vår undersøkelse. For bedrifter i denne størrelsesorden, som gjerne balanserer på marginene fra før er en reduksjon i administrasjonskostnadene kjærkomment.

I undersøkelsen vår poengterte flere av respondentene at en bedrift av deres målestokk hadde liten nytte av revisjon. Dette fordi selskapene var små og hadde en oversiktlig økonomi. Lovpålagt revisjon følte som en meningsløs kostnad for flere av disse selskapene. Når revisorene opererer under denne forutsetningen er det et dårlig utgangspunkt for et godt samarbeid. Respondentene i undersøkelsen mente at revisjonsbransjen var preget av liten konkurranse, og av denne grunn var lite serviceinnstilt. Dette synet var med på å forsterke tanken om at de fikk minimalt igjen av revisors gjennomgang.

Flere respondenter i undersøkelsen begrunnet valget om ikke å ha revisjon med at regnskapsfører gjorde jobben. Et viktig poeng med revisjon er å øke tilliten til informasjonen foretaket presenterer gjennom regnskapsdataene. Et revidert regnskap skal ha høyere troverdighet enn ett som ikke er gjennomgått av en godkjent revisor. For at et revidert regnskap skal få økt troverdighet må det eksistere en høy tillit til revisor. I vår undersøkelse var ikke den nødvendige tilliten til revisor til stede hos flere av respondentene. Dette var en av grunnene til at mange valgte bort revisjon. Dersom ikke revisjonen styrker troverdigheten til regnskapet blant brukerne faller mye av poenget med revisjonen bort.

Et mindretall av respondentene i undersøkelsen valgte allikevel å fortsette med revisjon. Hovedargumentet for å fortsette med revisjon var tryggheten ved at regnskapet var kontrollert av en ekstern part. Det kom imidlertid ikke frem noe klart skille mellom ulike bransjer eller selskapstyper. Valget om å fortsette med revisjon var i stor grad basert på hvor trygg regnskapspliktig var på egen og regnskapsførers kompetanse. I flere tilfeller påvirket også regnskapsfører valget. Respondentene som hadde høy tillit til revisor hadde naturligvis en lavere terskel for å få regnskapet sitt revidert. Et annet moment var at besparelsen ved å velge bort revisjon ble noe spist opp ved at regnskapsfører ville ta ekstra betalt, om han var siste ledd i rapporteringsfasen. Enkelte av respondentene mente også at selskapet tok seg bedre ut spesielt overfor skattemyndighetene om regnskapet var revidert.

5.2 Hvilke konsekvenser har redusert revisjonsplikt medført for små aksjeselskap?

Redusert revisjonsplikt for små aksjeselskap er et ledd i en forenklingsprosess for å minske de administrative kostnadene til disse selskapene. Små aksjeselskaper i Norge har høye administrative kostnader forbundet med rapporteringskrav til staten. Skal en oppnå en reell forenkling må det også gjøres noe med disse kravene, ikke bare kontrollen av dem. Ved å redusere kontrollen, altså revisjonen vil bedriftene allikevel redusere kostnadene noe. Det er viktig at kostnader forbundet med offentlig byråkrati ikke reduserer viljen en har til å satse på ideer, og dermed opprette selskap. Det skal være like lett å starte næringsvirksomhet i Norge som i andre land. De fleste av våre naboland har ikke revisjonsplikt for selskap i denne størrelsesorden. Norske selskaper kan ikke stå igjen og bli hindret i å ta opp konkurransen med selskaper i andre land, grunnet for mye byråkrati. Til tross for at konkurransen mellom selskaper i denne størrelsesorden er marginal mellom landene er det viktig å være konkurransedyktig. Blir det for dyrt å drive her til lands er ikke det store utland langt unna for å ta opp konkurransen.

Et regnskap som ikke er revidert vil ikke ha den troverdigheten og sikkerheten revisjonen tilfører. Dette kan føre til at kreditorer og leverandører vil kreve en revisjonsattest av regnskapet, selv om dette ikke er lovpålagt. Mindre kontroll kan også føre til mer fusk med

regnskapstall. Det vil i tilfellet være vanskelig å overleve som en ærlig aktør i en bransje hvor konkurrentene reduserer sine utgifter, som en følge av manipulasjon av regnskapsdata. Dette er noe som i større grad vil bli oppdaget med revisjon. En må likevel ta i betraktning hvilken virksomhet det er snakk om. Det er ikke tvil om at den lovpålagte revisjonen har vært unødvendig og fordyrende for en del selskaper. Det kan for eksempel virke noe fornuftsstridig at et lite selskap som driver med utleie av fast eiendom med en fast månedlig kontantstrøm er pålagt revisjon. Kompleksiteten avgjør nytten av revisjonen for de minste selskapene. For større selskaper øker behovet for en ekstern kontroll.

Regnskapsdata styrer i stor grad ressursallokeringen i samfunnet ved at investorer baserer seg på denne informasjonen. Feil i regnskapet kan føre til feil ressursallokering, og dermed dårlig utnyttelse av ressursene i samfunnet og bedriften isolert sett.

Lempingen av regelverket har også ført til flere etableringer av nye aksjeselskaper. Som en følge av dette er det en nedgang i nyetablerte NUF'er og enkeltpersonforetak. NUF er en filial av et utenlandsk selskap som verken har krav til aksjekapital eller revisjon. Ved å gå fra selskapsformen enkeltpersonforetak til aksjeselskap fører det til at eierne i mindre grad blir stilt økonomisk ansvarlig. Den eneste risikoen er tap av innskutt aksjekapital, som nå også er redusert til fra 100 til 30 000 kroner med eventuelt fratrukk i stiftelseskostnader. Dette fører til mindre risiko ved å opprette selskap, og at en kan tørre å satse på mindre sikre ideer. Barrieren til å etablere et aksjeselskap blir mindre når kravene til denne selskapsformen blir redusert. Forenklingen fører til at færre søker andre alternative selskapsformer.

Valgfriheten for små aksjeselskap kan føre til at revisorene må yte mer service for å tiltrekke seg kunder i denne størrelsesorden. Et revidert regnskap er en større sikkerhet for samarbeidspartnerne, som kreditorer og leverandører. Revisor vil være en ressursperson for foretakene innenfor fagfeltet. Siden revisor kjenner foretaket, vil en kunne ha en lavere terskel for å ta kontakt. Dette kan også føre til en lavere pris på veiledning enn hos tilbydere som ikke kjenner foretaket.

5.3 Hvordan kan redusert revisjonsplikt påvirke kvaliteten på skatte- og regnskapsrapporteringen?

Mindre kontroll av regnskapsdata som en følge av redusert revisjonsplikt for små aksjeselskap vil føre til økt risiko for feil i regnskapet. Dette kan komme av at feil ikke blir oppdaget, samt at flere ”prøver seg” når det blir ført mindre kontroll med regnskapet. Det kan tenkes at faren for tilsiktede feil i form av manipulasjon av regnskapsdata vil bli høyere uten revisjon. Dette på bakgrunn av at det antakelig vil bli noe mindre sjanse for å bli oppdaget uten denne kontrollen. Dette er selvsagt til en viss grad avhengig av type bedrift og kompetansen på den som fører regnskapet. Regnskapsfører sin rolle er å bilagsføre, balansere og avstemme regnskapet. Regnskapsfører har heller ikke like stort ansvarsforhold som en revisor overfor regnskapet. Størst fare for feil i regnskapsrapporteringen er det imidlertid hos de selskapene som velger å droppe både revisor og regnskapsfører. Et typisk eksempel her kan være en som skal spare kostnadene, og har investert i ett av de mange regnskapsprogrammene som tilbys slike formål. Uten nødvendig innsikt i ”rapporteringsregelverket” skal det godt gjøres om disse regnskapene ender opp feilfrie.

Et viktig moment for å beholde revisor er at en trenger revisor til å kontrollere at alle transaksjoner er registrert i regnskapet. I dagens samfunn med mye korrupsjon er det ekstra viktig å kontrollere transaksjonene. Som en følge av lovendringen har skatteetaten fått øremerkede midler fra finansdepartementet til å føre ekstra kontroll med selskaper som velger bort revisor. Dette vil si at en regner med at regnskapene blir mindre pålitelige uten en revisor inne i bildet.

Mange bedrifter velger å overlate regnskapsarbeidet til en regnskapsfører. Det er viktig å være klar over forskjellen på rollen regnskapsfører og revisor har. Regnskapsførerens arbeidsoppgaver innebærer ikke kontrollrutiner i den grad revisjonen gjør. En regnskapsfører går ikke bak tallene på samme måte som en revisor. Uten revisor har man ikke like stor garanti for at varelagrene er riktig vurderte, eller at kundefordringene faktisk har den verdien som er oppført i regnskapet. Skatteetaten forventet også at det ville bli en betydelig økning i problematikken med å skille mellom privat og selskapets økonomi uten revisor. De forventet mange eiendeler til privat bruk oppført på firmaet i den nærmeste fremtid. Det er viktig at

regnskapet gir et rettviseende bilde av den finansielle situasjonen i selskapet, og at beslutningstakingen i bedriftene blir tatt på rett grunnlag. Regnskapet er fundamentet i denne prosessen.

Valgfri revisjon for de minste selskapene fører til at selskapene selv kan vurdere behovet for revisjon. Men det er ikke nødvendigvis de sikreste selskapene med plettfritt rulleblad som velger bort revisjon. Det kan like gjerne tenkes at det er de som har noe å skjule som velger å avslutte sitt samarbeid med revisor. Det er grunn til å anta at flere ureviderte regnskap vil føre til en mindre pålitelig skatte- og avgiftsberegning. Økt økonomisk kriminalitet og skattejuks kan være en konsekvens av mindre kontroll. Nedgang i skatteprovenyene som følge av ukorrekt framstilte regnskap vil føre til reduserte inntekter for staten. Lavere etableringsbarrierer for små aksjeselskaper kan imidlertid føre til at flere starter opp foretak, og økt aktivitet vil gi en samfunnsmessig gevinst.

Det er viktig at regnskapsbrukerne ser på den informasjonen de får av foretaket som troverdig. Her er det flere faremomenter som kan gjøre seg gjeldende, som for eksempel at ledelsen i selskapet kan gjøre resultatet bedre eller dårligere enn hva det faktisk er (tilsiktete feil). Et revidert regnskap vil ha mindre risiko for slik manipulasjon av regnskapsdata, noe som vil styrke troverdigheten til informasjonen et slikt regnskap gir. Troverdigheten til det reviderte selskapet blir allikevel ikke større enn den opplevde tilliten revisor har hos befolkningen. Revisors rolle som allmennhetens tillitsperson er avhengig av høy troverdighet og tillit. Lovendringen fører til at revisors tjenester i større grad blir benyttet av dem som ønsker tjenestene, samtidig som revisjonsnæringen må yte bedre service for å kapre de minste selskapene. Dette kan også være et bidrag til et mer positivt syn på næringen, og på bakgrunn av dette høyere tillit.

5.4 Konklusjon

I vår studie kom det tydelig frem at hovedargumentet for å velge bort revisor var besparelse av kostnader. Det var en klar oppfatning blant respondentene at små aksjeselskaper var pålagt for mye kostnader forbundet med statlig byråkrati. Samtlige respondenter i vår undersøkelse mente valgfri revisjon var positivt. Det var også en del bedrifter som valgte bort revisor grunnet manglende tillit til revisor. Flere respondenter mente at revisjon ikke tilførte regnskapet høyere troverdighet.

Redusert revisjonsplikt for små aksjeselskaper vil redusere de administrative kostnadene til disse selskapene. Det fører også til at flere velger å opprette aksjeselskap som selskapsform ved nyetablering. Mindre kontroll kan føre til mer feil i regnskapsinformasjonen som følge av tilsiktede og utilsiktede feil. Dette kan få konsekvenser for ressursallokeringen innad i bedriftene, men også påvirke ressurstilgangen utenfra.

Vi kom videre frem til at det er grunn til å tro at lovendringen vil føre til at skatte- og regnskapsrapporteringen fra en del selskaper vil bli mindre pålitelig uten revisjon. Spesielt gjelder dette de som har valgt å avslutte samarbeidet med både regnskapsfører og revisor. Det er også sannsynlig at flere vil manipulere regnskapsdataene til deres fordel når det blir ført mindre tilsyn.

Oppfattet tillit til revisor som er selve fundamentet bak revisjonen viste seg i vår undersøkelse ikke å være tilstrekkelig. Dersom dette kan generaliseres til også å gjelde flere bedrifter vil dette være et faresignal. Dette spesielt om man kan trekke en parallell til større bedrifter. Tillit til revisor kunne vært interessant å sett nærmere på i en senere studie.

6 Litteraturliste

Bøker

Gulden, B. P. (2007) *Revisjon Teori og Metode*. 5. utgave. Oslo, Cappelen akademiske forlag.

Huneide, J. E., Pedersen, K., Schwenke, H. R. og Haugen, D. O. (2012) *Årsregnskapet i teori og praksis 2011*. 13. utgave. Oslo, Gyldendal akademiske.

Monsen, N. (1993) *Regnskap i politikken*. Bergen, Fagbokforlaget.

Jacobsen, D. I. (2005) *Hvordan gjennomføre undersøkelser?* 2. utgave. Kristiansand, Høyskoleforlaget.

Tellefsen, J. T og Langli, J. C. (2005) *Årsregnskapet*. 8. utgave. Oslo, Gyldendal akademisk.

Lover

Aksjeloven. (1997) *Lov om aksjeselskaper* av 13. juni nr. 44

Regnskapsførerloven. (1993) *Lov om autorisasjon av regnskapsførere* av 1993 18. juni nr. 109

Regnskapsloven. (1998) *Lov om årsregnskap* av 1998 17. juli nr. 56

Revisorloven. (1999) *Lov om revisjon og revisor* av 1999 15. januar nr. 2

Norske offentlige utredninger

NOU 2008:12 (2008). *Revisjonsplikten for små foretak*. Oslo: Departementenes servicesenter for Informasjonsforvaltning. Hentet fra

<http://www.regjeringen.no/pages/2091202/PDFS/NOU200820080012000DDDPDFS.pdf>

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Det kongelige finansdepartementet (2010-2011) Prop. 51 L. *Endringer i revisorloven og enkelte andre lover (unntak fra revisjonsplikt fra små aksjeselskaper)* Hentet fra <http://www.regjeringen.no/pages/14757924/PDFS/PRP201020110051000DDDPDFS.pdf>

Rapport

Finanstilsynet (4. mai 2010) *Rapport etter dokumentbasert tilsyn for revisorer og revisjonsselskaper*. Hentet fra http://www.finanstilsynet.no/Global/Venstremeny/Rapport/2010/Rapport_revisjon_mai_2010.pdf

Internettider

Altinn. (16. januar 2012) *Aksjeselskap*. Hentet 13. mars 2012 fra <https://www.altinn.no/no/hjelp-til-regelverk/starte-bedrift/for-du-starter/selskapsform/as/>

Altinn. (08. april 2012) *Enkeltpersonforetak*. Hentet 14. mai 2012 fra <http://www.altinn.no/no/Starte-og-drive-bedrift/Forberede/Velge-organisasjonsform/Enkeltpersonforetak/>

Dagens Næringsliv. (31. juli 2009) *Skjemavelde koster 60 millioner i året*. Hentet 24. april 2012 fra http://www.dn.no/forsiden/naringsliv/article1714301.ece?WT.mc_id=dn_rss

Grandal. B.J. (08. mars 2012) *Utleiere vraker revisjon oftest*. Finansavisen, Side 26. Hentet 25. april 2012 fra http://www.revisorforeningen.no/arch/_img/9578612.pdf

Haugan. B. (08. november 2010) *Gir økt krim*. VG, Side 16. Hentet 25. april 2012 fra http://www.revisorforeningen.no/arch/_img/9521981.pdf

Kontorfabrikken. (uten år) *Hva er NUF*. Hentet 12. mai 2012 fra <http://kontorfabrikken.no/hva-er-nuf/>

Ledernytt. (08. desember 2010) *Bortfall av revisjonsplikten, hva så?* Hentet 24. april 2012 fra:
<http://www.ledernytt.no/bortfall-av-revisjonsplikten-hva-saa.4858672-112550.html>

Miniforetak. (05. januar 2012) *Redusert krav til aksjekapital fra 1. januar 2012.* Hentet 23. april 2012 fra

<http://miniforetak.no/nytt/1001-reduert-krav-til-aksjekapital-banket-gjennom-i-stortinget>

NARF. (15. april 2010) *Krav til autorisasjon.* Hentet 22. april 2012 fra

<http://www.narf.no/Om-yrket/Krav-til-autorisasjon/>

Prosent. (14. mars 2012) *Hva er et NUF?* Hentet 12. mai 2012 fra

<http://www.prosent.no/firma/hva-er-nuf/>

Regjeringen (13. februar 2008) *Svar til Svein Flåtten på spørsmål nr.1 vedrørende autorisasjonsordning for regnskapsfører.* Hentet (28. april 2012) fra

http://www.regjeringen.no/nb/dep/fin/aktuelt/svar_stortinget/sporretime/2008/svar-til-svein-flatten-pa-sporsmal-nr-1--2.html?id=499773

Regjeringen. (17. desember 2010) *Unntak fra revisjonsplikt for små aksjeselskap.* Hentet 25. april 2012 fra

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/fin/pressemeldinger/2010/unntak-fra-revisjonsplikt-for-sma-aksjes.html?id=629343>

Revisorforeningen (16. april 2012) *Stor økning i nye AS.* Hentet 25. april 2012 fra

<http://www.revisorforeningen.no/d9581058/stor-okning-i-nye-as>

Revisorforeningen (02. januar 2012) *48 000 valgte bort revisjon i 2008.* Hentet 25. april 2012 fra <http://www.revisorforeningen.no/d9571222/48-000-valgte-bort-revisjon-i-2011>

Liste over tabeller og bilder hentet fra internett

Høyre (uten år) *Kongsvingerregionen dyrest på revisjon.* Hentet 24. april 2012 fra

http://www.hoyre.no/www/hoyre_der_du_bor/hedmark/lokalforening/kongsvinger_hoyre/aktuelt/Kongsvingerregionen+dyrest+p%C3%A5+revisjon.d25-TwBrS13.ips

Revisorforeningen (16. april 2012) *Stor økning i nye AS*. Hentet 25. april 2012 fra <http://www.revisorforeningen.no/d9581058/stor-okning-i-nye-as>

Revisorforeningen (02. januar 2012) *48 000 valgte bort revisjon i 2008*. Hentet 25. april 2012 fra <http://www.revisorforeningen.no/d9571222/48-000-valgte-bort-revisjon-i-2011>

Soliditet. (26. januar 2011) *Hverken ekstern regnskapsfører eller revisor? Resultat: Høy risiko!* Hentet 30. april 2012 fra <http://www.soliditet.no/nyheter/diverse/Hverken+ekstern+regnskapsf%C3%B8rer+eller+revisor%3F+Resultat%3A+H%C3%B8y+risiko!.833.cms>

Vedlegg 1

Intervjuguide

Målsetning

Vi ønsker å intervju bedrifter som er rimelig like og der noen har valgt bort og andre ikke har nyttet adgangen til valgfri revisjon, dette for å forstå hva som har påvirket valget. Samtidig ønsker vi å spørre de som har valgt bort revisjon om konsekvensene (så langt; litt kort tid her kanskje).

Bakgrunn for intervjuet

- Vi studerer ved Høgskolen i Sogn og Fjordane og skal skrive bacheloroppgave innenfor fagfeltet økonomi og administrasjon. I denne oppgaven ønsker vi å se på hvilke vurderinger som er gjort ved valg om revisjon, på bakgrunn av endring i revisjonsplikten.
- Informasjonen som kommer frem i intervjuet vil bli behandlet konfidensielt i rapporten, og respondentene vil være anonyme.
- Har du noen spørsmål i forbindelse med intervjuet?

Valg om fortsatt revisjon

1. Er du kjent med adgangen til valgfri revisjon for små aksjeselskap?
2. Har du valgt å fortsette med revisjon?
  - Hvorfor?
3. Hva har påvirket valget om fortsatt revisjon?
4. Er du positiv eller negativ til valgmuligheten?
  - Hvorfor har du dette synspunktet?

5. Hvem tok valget om å avskaffe/fortsette med revisjon?

Forholdet til revisjonsbransjen

6. Hvordan har forholdet til revisjonsbransjen vært til nå?

- Kommer dette til å endre seg? Hvorfor?

7. Hvilket inntrykk har du av revisjonsbransjen?

- Hva baserer du dette synspunktet på?

Tjenester fra revisor

8. Hva har du fått ut av kontakten med revisor?

9. Hvilke tjenester nytter du revisor til?

- Hvorfor?

Konsekvenser av valgfri revisjon

10. Hva vil valgfri revisjon si for din bedrift i forhold til utgifter i forbindelse med årsregnskap, utarbeidelse av ligningspapirer og rådgivningstjenester?

- Hva baserer du disse synspunktene på?

11. Mener du at revisjon fører til et mer korrekt årsregnskap?

- Hvorfor/hvorfor ikke?

12. Påvirker valget om revisjon bruken av revisor til rådgivningstjenester?

13. Hvilken nytte kunne du hatt/har du av en revisors gjennomgang av regnskapet?

Regnskapsførerrollen

14. Hvem fører regnskapet for bedriften?

Spørsmål til dem som har overlatt årsregnskap til regnskapsfører eller revisor

1. Hvilke anbefalinger har du fått av regnskapsfører/revisor i forhold til revisjon?

2. Hvilke forskjeller er det i tjenestene regnskapsfører og revisor tilbyr?

3. Føler du at regnskapsfører gir god nok sikkerhet for validiteten i årsregnskapet?
4. Hvordan ser du på regnskapsfører sin kompetanse i forbindelse med regnskapsrådgivning, skatterådgivning, kontroll av skatte- og regnskapsgrunnlag?
  - Hva baserer du disse synspunktene på?

